

Παθητικότητα και ξενοφοβία
ή
δίκαιο σύστημα ασύλου κι ανθρωπιστική
αλλά οργανωμένη μεταναστευτική πολιτική;

Νίκος Χρυσόγελος

Ευρωβουλευτής των Πράσινων

www.chrysogelos.gr

Ομάδα των Πράσινων ΙΕΕΣ
στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Παθητικότητα και ξеноφοβία
ή
δίκαιο σύστημα ασύλου κι ανθρωπιστική
αλλά οργανωμένη μεταναστευτική πολιτική;

Νίκος Χρυσόγελος

Ευρωβουλευτής των Πράσινων

www.chrysogelos.gr

Ομάδα των Πράσινων ΙΕΕΣ
στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Παθητικότητα και ξενοφοβία

ή

***δίκαιο σύστημα ασύλου κι
ανθρωπιστική αλλά οργανωμένη
μεταναστευτική πολιτική;***

Νίκος Χρυσόγελος,

Ευρωβουλευτής των Πράσινων

www.chrysogelos.gr

ΠΡΑΣΙΝΟΙ – Αλληλεγγύη. Δημιουργία. Οικολογία

Μια έκδοση του ευρωβουλευτή Νίκου Χρυσόגעλου

Απρίλιος 2014

Κείμενα: Νίκος Χρυσόγελος, Πέννυ Παπασπυροπούλου με σημαντική συμβολή πολλών οργανώσεων και ενεργών πολιτών σε θέματα μετανάστευσης και ασύλου.

**Σελιδοποίηση, σχεδιασμός:
Αριστείδης Παπαδάκης, Πόπη Μπαξεβάνη**

Χρηματοδότηση από την ομάδα των Πράσινων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Αφιερωμένο

στους Χομαγιούντ Ανγουάρ και Βακάρ Αχμέντ

**που θυσίασαν τη ζωή τους για να σώσουν 3 ηλικιωμένους
έλληνες, στον Παύλο Φύσσα που έχασε τη ζωή του από τη
δολοφονική βία της Χρυσής Αυγής, στους έλληνες μετανάστες
που εργάστηκαν σκληρά για την ανοικοδόμηση της Γερμανίας,
του Βελγίου, των ΗΠΑ και της Αυστραλίας, σε όσους/ες
έλληνες/ίδες φιλοξενήθηκαν σε διάφορες χώρες**

**απολαμβάνοντας το καθεστώς του πρόσφυγα κατά τη διάρκεια
της χούντας**

**στα απανταχού θύματα της ρατσιστικής και μισαλλόδοξης βίας
και στα πάνω από 17.000 θύματα πρόσφυγες και μετανάστες που
έχουν πνιγεί στη Μεσόγειο**

Ο Νίκος Χρυσόγελος, ευρωβουλευτής των Πράσινων έχει κάνει σειρά παρεμβάσεων στο Ευρωκοινοβούλιο αλλά και συνδιοργανώσει ή συμμετάσχει σε εκδηλώσεις για το μεταναστευτικό και το άσυλο.

Το μεγαλείο της ανθρωπιάς αφορμή για προβληματισμό

Βραβείο μετά θάνατον, για υπέρτατη πράξη αυτοθυσίας στους Πακιστανούς **Χομαγιούντ Ανγουάρ** και **Βακάρ Αχμέντ** απένειμε η Ακαδημία Αθηνών προς αναγνώριση της ανιδιοτελούς πράξης τους. Οι δυο νεαροί βρήκαν τραγικό θάνατο στις 6/4/2012, σε μια απελπισμένη προσπάθεια να σώσουν ένα ζευγάρι ελλήνων ηλικιωμένων, το αυτοκίνητο των οποίων παγιδεύτηκε στις γραμμές του τρένου. Το περιστατικό ανθρωπιάς σόκαρε και συγκλόνησε ακόμα και τους πιο επιφυλακτικούς απέναντι στους «ξένους» συμπολίτες μας, σε μια εποχή που η ελληνική κοινωνία κυριευμένη από την απελπισία και την οργή, μοιάζει να ψάχνει εξιλαστήρια θύματα και να χρεώνει την κακοδαιμονία της χώρας μας – ιδιαίτερα την εγκληματικότητα, την εξαθλίωση και την ανεργία – κατά ένα πολύ μεγάλο ποσοστό στην παρουσία των μεταναστών.

Χιλιάδες είναι πλέον οι πρόσφυγες και οι μετανάστες που έχουν χάσει τη ζωή τους στα θαλάσσια σύνορα της νότιας Ευρώπης, στην απεγνωσμένη προσπάθειά τους να βρουν ένα ασφαλές καταφύγιο, να επανενωθούν με τις οικογένειές τους, να ζήσουν μια ανθρώπινη ζωή. Στις ακτές της Λαμπεντούζα, της Λέσβου, της Λευκάδας ξεβράζονται άψυχα σώματα από άντρες, γυναίκες και παιδιά αναδεικνύοντας με τον σκληρότερο τρόπο την πλήρη αποτυχία διαχείρισης των προσφυγικών και μεταναστευτικών ροών στην Μεσόγειο [1-2]. Παράλληλα όλο και αυξάνονται σε πλήθος και βαρύτητα οι αναφορές για παράνομες απωθήσεις και επαναπροωθήσεις στα σύνορα της Ευρώπης, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την τραγωδία στο Φαρμακονήσι στις 20/01/2014 [3-4]. Ακόμα κι εκείνοι που θα καταφέρουν να φτάσουν στη στεριά, έρχονται αντιμέτωποι με ανοργάνωτες ή ανύπαρκτες υπηρεσίες υποδοχής και φιλοξενίας, και με αστυνομικές και διοικητικές αρχές που δείχνουν το χειρότερό τους πρόσωπο δημιουργώντας συχνά ακόμα περισσότερες δυσκολίες σε ανθρώπους που προσπαθούν να ξεφύγουν από πόλεμο, πολιτικές διώξεις και βασανιστήρια, φυσικές καταστροφές, φτώχεια.

Ακολουθεί το αποτρόπαιο πρόσωπο του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, μέσα στην ίδια την κοινωνία. Οι ρατσιστικές επιθέσεις συνεχίζονται και ευνοούνται από το καθεστώς ατιμωρησίας που απολαμβάνουν συνήθως, ο φόβος και ο περιορισμός της ελεύθερης κυκλοφορίας εξαπλώνονται στις μεταναστευτικές κοινότητες, οι πολίτες διχάζονται και πολλοί ανέχονται ή και στηρίζουν συχνά τις ρατσιστικές πρακτικές, υπό το βάρος της πίεσης της οικονομικής κρίσης, αλλά και εξαιτίας της έλλειψης παιδείας.

Η δημόσια ζωή δεν πρέπει να παρασύρεται από μονοδιάστατες προσεγγίσεις, ούτε και να κλείνει τα μάτια μπροστά σε υπαρκτά προβλήματα. Το μεταναστευτικό ζήτημα είναι εξαιρετικά σύνθετο και

επομένως, απαιτούνται συγκροτημένες πολιτικές και πρακτικές που δίνουν λύσεις, κι όχι πρόχειρες δημαγωγικές προσεγγίσεις σε βάρος των μεταναστών στην ανίερη προσπάθεια ψηφοθηρίας και προεκλογικής κομματικής προβολής. Στόχος είναι η καταπολέμηση της παθητικότητας και της ξενοφοβίας, του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας, η διαμόρφωση μιας πλατιάς δημοκρατικής βάσης διακυβέρνησης, ικανής να υπερασπιστεί τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις ατομικές ελευθερίες, για όλους.

Το μεταναστευτικό στην Ευρώπη

Η μετανάστευση σχετίζεται άμεσα με ζητήματα όπως ο πόλεμος και οι φυσικές καταστροφές, η φτώχεια, η κινητικότητα του εργατικού δυναμικού, η ανάπτυξη και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η διαχείριση του φαινομένου της μετανάστευσης από τα κράτη αποτελεί πολύ-επίπεδη πρόκληση, απέναντι στην οποία αυτά καλούνται να τοποθετηθούν, με σεβασμό στην προστασία των δικαιωμάτων των μεταναστών, ανεξαρτήτως από την ιδιαιτερότητα της κατάστασης του κάθε μετανάστη (νόμιμος/ παράτυπος/ πρόσφυγας/ γυναίκες/ παιδιά κτλ), λαμβάνοντας όμως αυτήν υπόψη στην διαχείριση του φαινομένου. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, περισσότεροι από 214 εκατομμύρια άνθρωποι βρίσκονται σε μεταναστευτική κίνηση παγκοσμίως, τα 70 εκατομμύρια εκ των οποίων κινούνται στην Ευρώπη [5].

Κλιματική αλλαγή και μετανάστευση από τα ευρωπαϊκά νησιά

Αν και η ακριβής ποσοτικοποίηση της επίδρασης της κλιματικής αλλαγής στην μετανάστευση είναι δύσχερης, η ξηρασία, η διάβρωση του εδάφους, η ερημοποίηση, η αποψίλωση των δασών και άλλα περιβαλλοντικά προβλήματα, συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, σε συνδυασμό με τη φτώχεια και εξαθλίωση πληθυσμών, συμβάλουν στην αύξηση της μεταναστευτικής κίνησης. Εκτιμάται πως εάν το αποτέλεσμα της κλιματικής αλλαγής είναι αυτό που αναμένεται, 200 εκατομμύρια άνθρωποι παγκοσμίως μπορεί εξωθηθούν στην μετανάστευση για περιβαλλοντικούς λόγους. Ειδικότερα στα ευρωπαϊκά νησιά, ένας συνδυασμός παραγόντων σχετικών με την κλιματική αλλαγή, καθιστά πολύ πιθανή την πτώση του επιπέδου διαβίωσης των κατοίκων τους. Η μετανάστευση εξαιτίας φυσικών καταστροφών, αν και συνήθως προσωρινή, με εξαίρεση τα νησιά όπου η δυνατότητα επιστροφής είναι περισσότερο ευάλωτη στην κλιματική αλλαγή, θα αποτελέσει αυξητικό φαινόμενο. Από την άλλη, ακόμα και η μετανάστευση που πραγματοποιείται σταδιακά από τα νησιά, για λόγους οικονομικούς, επίσης δεν αποκτά εύκολα μόνιμο χαρακτήρα. Οι περισσότεροι εργαζόμενοι θα επιλέξουν να δουλέψουν εποχιακά και κατά προτίμηση σε κοντινή απόσταση, ενώ ενδιαφέρον παρουσιάζει η προσαρμοστικότητα των φτωχών πληθυσμιακών στρωμάτων στις εκάστοτε περιβαλλοντικές αλλαγές προς αποφυγή της μετανάστευσης, εφόσον αυτό είναι εφικτό. Συνολικά, αν οι

τομείς της οικονομίας που συντηρούν τους νησιώτες, όπως η γεωργία και ο τουρισμός, επηρεαστούν αρνητικά από την κλιματική αλλαγή και δεν υπάρχει διασφάλιση των υδάτων, η μετανάστευση προς άλλα νησιά ή την ηπειρωτική Ευρώπη θεωρείται εξαιρετικά πιθανή [6].

Στατιστικά στοιχεία μεταναστευτικών ροών

Οι μετανάστες στην ΕΕ, με καταγωγή εκτός της ΕΕ υπολογίζονται για το έτος 2011 στα 1,7 εκατομμύρια, ενώ 1,3 εκατομμύρια μετανάστες που βρίσκονταν ήδη σε κάποια ευρωπαϊκή χώρα μετανάστευσαν προς άλλο κράτος μέλος. Το κράτος μέλος με το μεγαλύτερο ποσοστό μεταναστών για το 2011 είναι το Ηνωμένο Βασίλειο και ακολουθούν η Γερμανία, η Ισπανία και η Ιταλία. Οι τέσσερις χώρες μαζί συγκεντρώνουν το 60.3% του συνολικού πληθυσμού μεταναστών στην ΕΕ. Οι μεγαλύτερες ομάδες νέων πολιτών στην ΕΕ, ήταν το 2011, όπως και τα προηγούμενα χρόνια, οι Μαροκινοί και οι Τούρκοι. Συγκριτικά με το 2012 ο αριθμός των Μαροκινών μειώθηκε κατά 4.4 %, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τους Τούρκους έπεσε κατά 2.0 %. Οι περισσότεροι Μαροκινοί πήραν γαλλική υπηκοότητα, ισπανική ή ιταλική, ενώ οι περισσότεροι Τούρκοι έλαβαν νέα υπηκοότητα στην Γερμανία ή την Γαλλία [7]. [Περισσότερα στατιστικά στοιχεία στο Παράρτημα Ι].

Μεταναστευτικές Πολιτικές

Οι μεταναστευτικές πολιτικές της ΕΕ αν και δεν κρίνονται αποτελεσματικές, δομούνται γύρω από άξονες που αποσκοπούν στην αξιοποίηση των μεταναστών ως εργατικό δυναμικό στις τοπικές κοινωνίες. Πρώτος άξονας, η προσέλκυση μεταναστών με συγκεκριμένο προφίλ ώστε να υπάρξει η αναγκαία αναλογία προσόντων και πραγματικών αναγκών της αγοράς εργασίας των χωρών υποδοχής. Στον δεύτερο άξονα, οι επιλογές οφείλουν να γίνονται στην βάση της γλωσσικής επάρκειας, της εργασιακής εμπειρίας, της εκπαίδευσης και της ηλικίας. Εξαιρετικά σημαντική διάσταση για την μεταναστευτική πολιτική είναι η πρόληψη της παράτυπης μετανάστευσης, η καταπολέμηση της παράνομης εργασίας μεταναστών και η ταυτόχρονη προώθηση αποτελεσματικών πολιτικών ένταξης. Τέλος, έμφαση έχει δοθεί και θα συνεχίσει να δίδεται στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων[8].

Διαδικασία Ένταξης

Σύμφωνα με ευρωπαϊκή έρευνα τόσο οι πολίτες της ΕΕ όσο και οι μετανάστες Υπήκοοι Τρίτων Χωρών συμφωνούν πως απαιτούνται περισσότερες προσπάθειες από τις κυβερνήσεις, τους μετανάστες και τους γηγενείς πληθυσμούς για να διευκολυνθεί η διαδικασία ένταξης. Βασικά στοιχεία στην πορεία της ένταξης αποτελούν η εργασία, η γλώσσα, το νομικό

καθεστώς παραμονής στη χώρα, αλλά και ο σεβασμός προς τον τοπικό πολιτισμό. Η άποψη των ευρωπαίων πολιτών σχετικά με την οικονομική συμβολή των μεταναστών επικεντρώνεται στο θέμα της καταβολής φόρων, ενώ μελέτες σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες έχουν καταδείξει πως οι μετανάστες συμβάλουν στην οικονομική ανάπτυξη όχι μόνο ως φορολογούμενοι αλλά και ως εργαζόμενοι, επιχειρηματίες και καταναλωτές [9].

Αιτήσεις Ασύλου

Ένα πολύ μεγάλο ποσοστό των μεταναστών, ανήκουν στην ειδική κατηγορία του πρόσφυγα και χρήζουν διεθνούς προστασίας. Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία, το τρίτο τρίμηνο του 2013 οι αιτήσεις ασύλου στην Ευρώπη των 28 ανέρχονταν σε 120.000, παρουσιάζοντας μια αύξηση 30% σε σχέση με τις αντίστοιχες του 2012. Στην Γερμανία παρατηρήθηκε μεγάλη αύξηση, σε ποσοστό άνω του μισού των συνολικών αιτήσεων που κατατέθηκαν στην ΕΕ, με πλειονότητα των αιτούντων άσυλο από τη Συρία, τη Ρωσία και την Ερυθραία [10].

Το 2012 από τις 407.300 αποφάσεις που ελήφθησαν για διεθνή προστασία οι 102.700 ήταν θετικές και αφορούσαν στο μεγαλύτερο ποσοστό Σύρους, Αφγανούς και Σομαλούς πρόσφυγες. Οι 77.300 αιτήσεις έγιναν δεκτές ήδη από τον 1^ο βαθμό, ενώ οι υπόλοιπες 25.400 έφεραν θετικά αποτέλεσμα στις επιτροπές προσφυγών (δεύτερος βαθμός εξέτασης αιτημάτων ασύλου). Η Γερμανία, η Γαλλία, η Σουηδία και η Αγγλία σημείωσαν τα μεγαλύτερα ποσοστά χορηγήσεων διεθνούς προστασίας. Το 50% των θετικών απαντήσεων αφορούσε στο προσφυγικό καθεστώς, το 36% στην επικουρική προστασία και το 14% στο ανθρωπιστικό καθεστώς, το οποίο καλύπτεται από την εκάστοτε εθνική νομοθεσία κι όχι την κοινοτική [11].

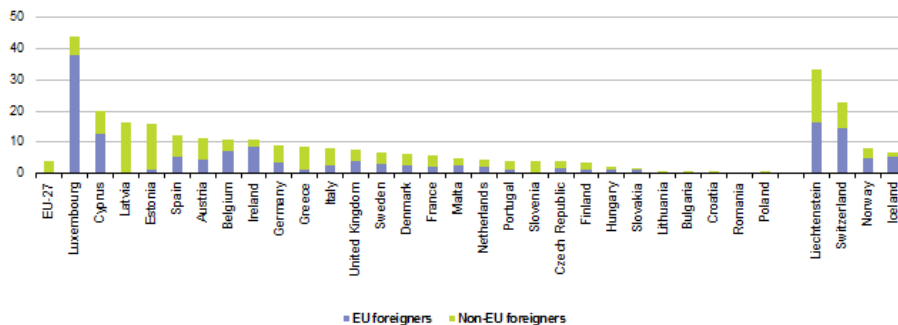
Οι ιδιαιτερότητες του μεταναστευτικού στην Ελλάδα

και η κατάσταση σήμερα

Αναφερόμενοι σε παγκόσμια κλίμακα, οι βίαιες συγκρούσεις, οι περιβαλλοντικές καταστροφές και η φτώχεια δεν διαφαίνεται πως θα εξαλειφθούν σύντομα. Ταυτόχρονα η γεωγραφική θέση της Ελλάδας δεν καθιστά πιθανή την διακοπή λειτουργίας των εδαφών της ως transit προς τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, τουλάχιστον για όσο θα διαρκέσουν οι σύγχρονες μεταναστευτικές ροές. Ως εκ τούτου, είναι εξαιρετικής σημασίας για μια αποτελεσματική και βιώσιμη μεταναστευτική πολιτική, να διαχωριστούν οι άμεσες από τις συνεχιζόμενες ανάγκες και να υπάρξει παράλληλος σχεδιασμός.

Πολιτικές διαχείρισης της μετανάστευσης

Η εγγύτητα της χώρας μας σε εμπόλεμες κι εύφλεκτες περιοχές και η τεράστια συνοριογραμμή καθιστούν την Ελλάδα μοιραίο αποδέκτη μεγάλου ποσοστού των μεταναστευτικών ροών. Δυο είναι έως σήμερα τα βασικά γενικά χαρακτηριστικά της στάσης της Ελλάδας απέναντι σε αυτό το φαινόμενο. Πρώτον, η αναποτελεσματική διοίκηση που αδυνατεί να μετασχηματίσει σε πράξεις τις όποιες πολιτικές και νομοθεσίες υιοθετεί και δεν έχει κατορθώσει να σχεδιάσει και να εφαρμόσει με αποτελεσματικό τρόπο μια ολοκληρωμένη πολιτική για το μεταναστευτικό. Δεύτερον και κυριότερο, δεν έχει αναδείξει το θέμα ως κατεξοχήν ευρωπαϊκό, παγιδευμένη σε μια εσωτερικοποίηση του και στην μετατροπή του σε στοιχείο κομματικής αντιπαράθεσης. Παρόλα αυτά η Ελλάδα δεν έχει από τα υψηλότερα ποσοστά μεταναστών σε σχέση με τον πληθυσμό της, όπως φαίνεται και από το γράφημα.

Η Ελλάδα ήταν μέχρι πριν δυο δεκαετίες χώρα αποστολής και όχι υποδοχής μεταναστών. Πριν από την κατάρρευση του ανατολικού μπλοκ οι μετανάστες στην Ελλάδα προέρχονταν κυρίως από τις Φιλιππίνες, την Κύπρο, τις ΗΠΑ και την Τουρκία. Από το 1989 και έπειτα η εισροή μεταναστών αυξάνεται με κατακόρυφα, με πρώτους τους Αλβανούς και τους ομογενείς ή μη από τις πρώην σοβιετικές δημοκρατίες. Δυο δεκαετίες και πλέον μετά, οι χώρες καταγωγής του κυρίαρχου όγκου των μεταναστών στην Ελλάδα είναι το Αφγανιστάν, το Ιράκ, το Πακιστάν, το Μαρόκο, το Μπαγκλαντές, η Συρία, η Νιγηρία, η Σομαλία, η Παλαιστίνη, η Αλβανία και το Ιράν.

Οι μετανάστες μακράς διάρκειας στην Ελλάδα αριθμούσαν 119.070 το 2010 και 110.823 το 2011. Ταυτόχρονα οι μετανάστες μακράς διάρκειας από την Ελλάδα προς άλλες χώρες έφτασαν τους 119.985 και 125.984 στα αντίστοιχα έτη. Οι αλλοδαποί, κάτοικοι ή μη (συμπεριλαμβανομένων των πολιτών της ΕΕ και των ΥΤΧ) ήταν 956.007 το 2011 και αυξήθηκαν σε 975.374 το 2012. Τέλος, οι ευρισκόμενοι στην Ελλάδα, γεννημένοι εκτός αυτής, μόνιμοι κάτοικοι στο μεγαλύτερο ποσοστό ήταν το 2011 1.255.180 ενώ το 2012 αυξήθηκαν στον αριθμό των 1.259.908 [12].

Στοιχειώδες ζήτημα που δυσχεραίνει την διαμόρφωση αποτελεσματικών πολιτικών στη χώρα μας, είναι η αδυναμία καταμέτρησης του πραγματικού αριθμού των παράτυπων μεταναστών. Παράτυπα ευρισκόμενος στο έδαφος της Ελλάδας είναι ένας μετανάστης που έχει εισέλθει παράτυπα από τα σύνορα μέσω δικτύων παράτυπης μετανάστευσης, ένας μετανάστης που αδυνατεί να προβεί σε ανανέωση της άδειας παραμονής του, κυρίως λόγω έλλειψης εργασίας και ενσήμων και εκείνος η visa του οποίου έχει λήξει. Στην πρώτη κατηγορία, συμπεριλαμβάνονται και αιτούντες άσυλο οι οποίοι υπόκεινται σε διοικητική κράτηση προτού να έχουν την ευκαιρία να υποβάλουν το αίτημα ασύλου, αλλά και όσοι παραμένουν στην Ελλάδα αφού το αίτημα ασύλου έχει απορριφθεί. Στην δεύτερη κατηγορία, ο αριθμός των ανθρώπων δυστυχώς έχει αυξηθεί κατακόρυφα κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης, καθώς οι ούτως ή άλλως επισφαλείς συνθήκες εργασίας των μεταναστών έχουν πλέον καταρρεύσει [13].

Στην Ελλάδα, βρίσκονταν σύμφωνα με το ΕΛΙΑΜΕΠ 350.000 αλλοδαποί χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα τον Δεκέμβρη του 2010 και 390.000 τον Δεκέμβρη του 2011. Σύμφωνα με στοιχεία της αστυνομίας το 2010 συνελήφθησαν για παράτυπη είσοδο ή παραμονή στην Ελλάδα 132.524 άτομα, ενώ το 2009 είχαν συλληφθεί 126.145 και το 2008, 146.337. Το 2011 ο αριθμός αυτός μειώθηκε σε 99.368, σε 76.878 το 2012 και σε 39.759 για το 2013 (καταμέτρηση έως τον Νοέμβρη 2013) [14]. Με το τείχος των 10.3 χλμ στα σύνορα μας με την Τουρκία στον Έβρο, έργο που η ΕΕ αρνήθηκε να χρηματοδοτήσει, η είσοδος παράτυπων μεταναστών μειώθηκε δραματικά στην περιοχή με μόνο 82 άτομα να εισέρχονται παράτυπα μόνο τον

Δεκέμβρη του 2012, σε αντίθεση με τα 3.802 που καταμετρήθηκαν το Δεκέμβρη του προηγούμενου χρόνου. Το βάρος βέβαια μετατοπίστηκε στα θαλάσσια σύνορα μας, στα νησιά του Βορείου Αιγαίου, όπου η κατάσταση είναι τραγική και μόνο η αξιόπαινη βοήθεια της τοπικής κοινωνίας δεν επαρκεί για την διαχείριση των κυμάτων μεταναστών και προσφύγων [15].

Κέντρα Πρώτης Υποδοχής/Screening Centers

Οι ελληνικές κυβερνήσεις αποτυγχάνουν διαχρονικά να αξιοποιήσουν τους διαθέσιμους ευρωπαϊκούς πόρους που αφορούν στην δημιουργία των κέντρων υποδοχής και διαχωρισμού και την στελέχωσή τους με νομικούς, ιατρικό προσωπικό, μεταφραστές και γενικότερα εξειδικευμένο προσωπικό. Ο νόμος που είναι σε ισχύ προβλέπει κέντρα υποδοχής για ένα μικρό διάστημα όπου θα πρέπει να γίνεται ο υγειονομικός έλεγχος και μετά τα άτομα θα στέλνονται σε κέντρα διαχωρισμού (screening centers), όπου γίνεται διαχωρισμός των προσφύγων, δηλαδή άτομα που διώκονται για τις πολιτικές, θρησκευτικές, σεξουαλικές επιλογές τους, από τους οικονομικούς μετανάστες [16]. Οι πρώτοι θα έπρεπε να προωθούνται προς την διαδικασία ασύλου, ώστε να τοποθετηθούν κάτω από προστατευτική κοινωνική ομπρέλα όπως ορίζει η Συνθήκη της Γενεύης, και οι δεύτεροι θα έπρεπε ν' αξιολογούνται σύμφωνα με την ανάγκη που έχει η χώρα για εργατικό δυναμικό. Οι υπόλοιποι μπορούν να προωθούνται σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες που χρειάζονται μετανάστες ή να στέλνονται πίσω με ειδικό πρόγραμμα της Ε.Ε για εθελοντικό επαναπατρισμό στις χώρες προέλευσης. Στις αρχές Νοεμβρίου 2013 εκδόθηκε Υπουργική Απόφαση [αριθμ. Υ1.Γ.Π.οικ.92490, (ΦΕΚ Β'2745)] σχετικά με το "Πρόγραμμα ιατρικού ελέγχου, ψυχοκοινωνικής διάγνωσης και υποστήριξης και παραπομπής των εισερχομένων χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα υπηκόων τρίτων χωρών σε δομές πρώτης υποδοχής». Θεσμοθετήθηκε για πρώτη φορά στη χώρα μας διαδικασία προσδιορισμού ηλικίας και διαπίστωση της ανηλικότητας.

Προβλήματα καταγράφονται σε όλες τις παραπάνω διαδικασίες. Η λειτουργία των Κέντρων Πρώτης Υποδοχής (ΚΕΠΥ) δεν έχει υλοποιηθεί, καθώς λειτουργούν μονάχα τρία στην ελληνική επικράτεια, ένα στον Έβρο, με πολλές ελλείψεις, καθώς επίσης στη Χίο και στη Σάμο. Ταυτόχρονα, εκκρεμούν κάποιες χιλιάδες αιτήσεις εθελοντικού επαναπατρισμού, χωρίς να έχουν λάβει απάντηση. Ευχάριστη εξέλιξη αποτελεί η ανακοίνωση για νέο πρόγραμμα εθελοντικού επαναπατρισμού για 7.500 μετανάστες χωρίς έγγραφα, που τέθηκε σε εφαρμογή από την 1^η Ιουλίου 2013, σε συνέχεια των 8000 επιστροφών που πραγματοποιήθηκαν από το προηγούμενο πρόγραμμα. Από τα τελευταία στοιχεία φαίνεται πως πάνω από 20.000 μετανάστες έφυγαν από την Ελλάδα μέσα στο 2013 και επέστρεψαν στις χώρες τους. [17-19].

Πρόσφυγες

Αρκετοί από τους αλλοδαπούς που εισέρχονται στη χώρα θα μπορούσαν να αναγνωριστούν ως πρόσφυγες σύμφωνα με τις διεθνείς συνθήκες, την ευρωπαϊκή και την ελληνική νομοθεσία. Το προσφυγικό καθεστώς δίνει την δυνατότητα σε όποιον το λάβει να έχει έγγραφα που του επιτρέπουν να μετακινείται στις ευρωπαϊκές χώρες. Το σύστημα χορήγησης ασύλου στην Ελλάδα υπήρξε απόλυτα αναποτελεσματικό για πολλά συνεχόμενα έτη. Ενδεικτικά, για το 2011 κατατέθηκαν μόνο 9311 αιτήσεις ασύλου, με μόλις τις 587 από αυτές να γίνονται δεκτές, χωρίς μάλιστα να είναι όλες αιτήσεις που υποβλήθηκαν την ίδια χρονιά. Οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας ήταν πολύ περισσότεροι, αλλά τα προβλήματα πρόσβασης στην διαδικασία και εξέτασης των αιτημάτων δεν τους έχουν επιτρέψει να τεθούν υπό το καθεστώς προστασίας. Για το 2012 υποβλήθηκαν 9.577 αιτήσεις, από τις οποίες έγιναν δεκτές οι 627. Οι 237 αφορούσαν στο άσυλο, οι 137 στην επικουρική προστασία και οι 273 στο ανθρωπιστικό καθεστώς [20-23].

Νέα Υπηρεσία Ασύλου

Θετική εξέλιξη αποτελεί η έναρξη λειτουργίας της νέας υπηρεσίας ασύλου, με την κατάργηση της ατελείωτης παραμονής έξω από την διεύθυνση αλλοδαπών στην Πέτρου Ράλλη και την ομαλή διεξαγωγή της κατάθεσης των αιτημάτων ασύλου, για όσους τώρα πλέον καταθέτουν τα αιτήματά τους. Η εξέταση των αιτημάτων από πολιτικό προσωπικό σε εύλογο χρονικό διάστημα, αναμένεται να οδηγήσει σε αποσυμφόρηση του συστήματος και σε δικαιότερες αποφάσεις. Οι επιτροπές εξέτασης αιτημάτων σε δεύτερο βαθμό λειτουργούν εδώ και καιρό ομαλά και στην βάση αντικειμενικών κριτηρίων τα ποσοστά χορήγησης διεθνούς προστασίας έχουν αυξηθεί. Προβληματική παραμένει ωστόσο η κατάσταση στην εξέταση των αιτημάτων σε πρώτο βαθμό για όσους είχαν καταθέσει αίτημα προ της έναρξης λειτουργίας της νέας Αρχής Ασύλου, αλλά και για όσους δεν βρίσκονται στην Αθήνα, αφού δεν έχουν ακόμα τεθεί σε λειτουργία όλα τα περιφερειακά γραφεία ασύλου [24]. Το Μάρτιο του 2014, λειτουργούν ήδη το Περιφερειακό Γραφείο Βόρειου Έβρου, το Περιφερειακό Γραφείο Νότιου και το Περιφερειακό Γραφείο στο νησί της Λέσβου στο Κέντρο Ταυτοποίησης Αλλοδαπών στη Μόρια. Επίσης ξεκίνησε να λειτουργεί αυτοτελές κλιμάκιο στον Ειδικό Χώρο Παραμονής Αλλοδαπών της Αμυγδαλέζας [25]. Πολλοί άνθρωποι βρίσκονται σε κέντρα κράτησης χωρίς να μπορούν να υποβάλλουν αίτημα ασύλου, ενώ άλλοι φοβούνται να εμφανιστούν στις αρμόδιες αρχές με δεδομένη τη διαδικασία που εφαρμόζεται. Άλλοι επίσης συγκεντρώνονται στα κέντρα μεγαλουπόλεων χωρίς να γνωρίζουν τα δικαιώματά τους και συνεπώς χωρίς να μπορούν να τα διεκδικήσουν.

Θύματα Βασανιστηρίων

Ειδική φροντίδα επιβάλλεται ως προς την αναγνώριση των θυμάτων βασανιστηρίων. Τα κέντρα διαχωρισμού στερούνται εξειδικευμένων γιατρών που να αναγνωρίζουν τα θύματα βασανιστηρίων. Εάν τα άτομα αυτά πάρουν τον δρόμο για την Αθήνα κινδυνεύουν με σύλληψη και επαναπροώθηση τους στις χώρες από όπου διέφυγαν γιατί ήταν σε κίνδυνο η ζωή τους. Συνεπώς, εάν επαναπροωθηθούν, κινδυνεύουν να εκτελεστούν ή να υποστούν εκ νέου βασανιστήρια. Το Κέντρο Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων, μια εθελοντική οργάνωση όπου εξειδικευμένοι γιατροί εξέταζαν τα θύματα βασανιστηρίων (στη διάρκεια λειτουργίας του εξυπηρέτησε 10.000 άμεσα θύματα και 30.000 μέλη των οικογενειών τους) έκλεισε λόγω αδυναμίας χρηματοδότησής του, την ίδια στιγμή που η ελληνική κυβέρνηση δεν μπορούσε να απορροφήσει τους πόρους που της αναλογούσαν από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοδότησης για Πρόσφυγες (European Refugee Fund). Σήμερα, η ΜΚΟ Μετάδραση και το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, έχουν αναλάβει μέσω συγκεκριμένων προγραμμάτων [26-27], την συνέχιση της διάγνωσης και πιστοποίησης θυμάτων βασανιστηρίων, αλλά και την εκπαίδευση του τόσο απαραίτητου εξειδικευμένου προσωπικού, που θα εξετάζει τους ανθρώπους που έχουν υποστεί βασανιστήρια και θα βοηθά στην αποκατάστασή τους.

«Ξένιος Δίας» / Στρατόπεδα Κράτησης

Η κατάσταση τόσο για τους αιτούντες άσυλο όσο και για τους οικονομικούς μετανάστες χειροτέρευσε δραματικά από τον Αύγουστο του 2012, με την εφαρμογή της επιχείρησης «Ξένιος Ζευς» από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης. Τον Φλεβάρη 2013 συμπληρώθηκαν έξι μήνες από την ημέρα εφαρμογής της επιχείρησης «Ξένιος Ζευς». Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της αστυνομίας στην Αττική, προσήχθησαν 77.526 αλλοδαποί, συνελήφθησαν 4.435 αλλοδαποί, γιατί δεν πληρούσαν τις νόμιμες προϋποθέσεις παραμονής στη χώρα, συνελήφθησαν 59 άτομα (αλλοδαποί και ημεδαποί) για παράνομη οπλοκατοχή, κατοχή ναρκωτικών ουσιών, διακίνηση μη νόμιμων μεταναστών, διακίνηση πλαστών ταξιδιωτικών εγγράφων, παροχή καταλύματος σε μεγάλο αριθμό ατόμων και διευκόλυνση της παραμονής τους, κατοχή λαθραίων τσιγάρων, λαθρεμπόριο, παραεμπόριο, παρακώλυση κυκλοφορίας οχημάτων σε φωτεινούς σηματοδότες, καταδικτωτικά έγγραφα, κλοπές, καθώς και για πολεοδομικές παραβάσεις. Διενεργήθηκαν 525 έρευνες σε σπίτια, παρουσία εισαγγελικών λειτουργιών, ελέγχθηκαν 121 οίκοι ανοχής, 2 ξενοδοχεία, 1 κατάσταση υγειονομικού ενδιαφέροντος, 1 νυχτερινό κέντρο και συνελήφθησαν 276 άτομα (αλλοδαποί και ημεδαποί) για παραβάσεις περί ηθών κ.ά. Η διαδικασία διοικητικής απέλασης κινήθηκε για 126 από τα άτομα αυτά (αλλοδαπές), προσήχθησαν από υπαίθριους χώρους 2.547 εκδιδόμενες

γυναίκες (αλλοδαπές και ημεδαπές), σε βάρος των οποίων υποβλήθηκαν ισάριθμες μηνύσεις. Στην περιοχή του Έβρου, επειδή η εισροή παράτυπων μεταναστών μειώθηκε τους τελευταίους μήνες, συνελήφθησαν για το διάστημα Αυγούστου 2012-Ιανουαρίου 2013 1.710 αλλοδαποί, ενώ για το διάστημα Αυγούστου 2011-Ιανουαρίου 2012 ο αριθμός ήταν 35.258 [28].

Με το πρόσχημα του «καθαρισμού» ορισμένων αστικών κέντρων πραγματοποιούνται μαζικές συλλήψεις μεταναστών, χωρίς κανένα κριτήριο, με προφανέστερες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στην πραγματικότητα πρόκειται για τυφλές επιχειρήσεις «σκούπα», με ομαδικές συλλήψεις μεταναστών χωρίς χαρτιά, αλλά και άλλων ατόμων που ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικά ομάδες όπως οροθετικές γυναίκες που στοιβάζονται σε «κέντρα κράτησης» σε άθλιες στις περισσότερες περιπτώσεις συνθήκες διαβίωσης. Έρευνα του ελληνικού τμήματος των Γιατρών Χωρίς Σύνορα που διεξήχθη την περίοδο Γενάρης -Απρίλης 2013 σε κέντρα κράτησης της Βορείου Ελλάδας, αναφέρει με λεπτομέρεια τα προβλήματα υγείας που έχουν προκύψει από την παρατεταμένη κράτηση σε ακατάλληλους χώρους και από την απουσία συστηματικής ιατρικής παρακολούθησης. Ειδική αναφορά γίνεται στην έλλειψη ειδικής μέριμνας για τα ανήλικα και στην κράτηση προσφύγων από τη Συρία. Οι συνθήκες κράτησης μάλιστα στα αστυνομικά τμήματα και στο λιμενικό είναι πολύ χειρότερες και η λειτουργία των εξειδικευμένων κέντρων πρώτης υποδοχής καθίσταται επείγουσα, ειδικά για τα νησιά του Αιγαίου.

Συχνά οι συλληφθέντες δεν γνωρίζουν τον λόγο της κράτησής τους αλλά ούτε και την προβλεπόμενη διάρκεια κράτησης. Βάσει του Ν. 3386/2005 η κράτηση του υπό απέλαση αλλοδαπού δεν μπορεί να υπερβαίνει τους 18 μήνες και για να είναι νόμιμη θα πρέπει αφενός να υπάρχει εύλογη δυνατότητα και αφετέρου οι συνθήκες κράτησης να είναι τέτοιες που να μην συνιστούν απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση. Δυστυχώς όμως, διεθνείς και ευρωπαϊκοί οργανισμοί έχουν υπερτονίσει σε εκθέσεις τους πως η κράτηση στην Ελλάδα ισοδυναμεί με βασανιστήριο και απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση. Ταυτόχρονα, υπάρχει αντικειμενική δυσκολία απέλασης είτε γιατί πρόκειται για χώρες όπως το Αφγανιστάν και η Συρία, που βρίσκονται σε εμπόλεμη κατάσταση, είτε επειδή ο αλλοδαπός διαμένει τέτοιο διάστημα στην χώρα υποδοχής που έχει αναπτύξει ισχυρούς βιοτικούς δεσμούς. Έντονα προβληματική είναι και η συμπεριφορά ορισμένων ένστολων απέναντι στους μετανάστες, με πολλές καταγγελίες για βασανιστήρια και ξυλοδαρμούς να βλέπουν το φως της δημοσιότητας. Το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων δημοσίευσε έκθεση, στην οποία καταγράφονται πολλά τέτοια περαστικά, ειδικά στο πλαίσιο της επιχείρησης «Ξένιος Δίας» [29].

Όπως δήλωσε και ο κ. Vladimir Tochilovsky, επικεφαλής της Ομάδας εργασίας του ΟΗΕ για την Αυθαίρετη Κράτηση, στο τέλος της ενδεκαήμερης επίσκεψης στην Ελλάδα (Ιανουάριος 2013), « Η φυλάκιση ενός μετανάστη ή ενός αιτούντος άσυλο μέχρι 18 μήνες, σε συνθήκες που μερικές φορές είναι χειρότερες από αυτές μιας κανονικής φυλακής, μπορεί να θεωρηθεί ως τιμωρία που επιβάλλεται σε ένα άτομο χωρίς να έχει διαπράξει κανένα έγκλημα» προσθέτοντας «Φαίνεται να είναι μια σοβαρή παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας που μπορεί να καταστήσει τη στέρηση της ελευθερίας αυθαίρετη». Η Ομάδα Εργασίας είδε προφυλακισμένους και μετά την καταδίκη τους κρατούμενους να μοιράζονται το ίδιο κελί, καθώς και διοικητικούς κρατούμενους, συμπεριλαμβανομένων μεταναστών χωρίς χαρτιά και αιτούντων άσυλο να κρατούνται μαζί με ποινικούς κρατούμενους, κατά παράβαση της εθνικής και διεθνούς νομοθεσίας. «Η κατάσταση αυτή επίσης πλήττει το δικαίωμα των προφυλακισμένων να προετοιμάσουν σωστά τη δικαστική τους υπεράσπιση, καθώς δεν υπάρχουν επαρκείς χώροι για την επικοινωνία των κρατούμενων με τους συνηγόρους τους». Η Ομάδα εργασίας διαπίστωσε σοβαρές αντιφάσεις στην νομοθεσία και την εφαρμογή αυτής σε ότι αφορά στην δωρεάν νομική συνδρομή [30].

Σε απάντηση της ερώτησης που υπέβαλαν τον Νοέμβριο του 2012 οι Rebbeka Harms, Franziska Keller και Νίκος Χρυσόγελος προς την ευρωπαϊά επίτροπο Cecilia Malmstrom, μετά από επίσκεψή τους στο κέντρο κράτησης της Αμυδαλέζας σχετικά με την αλληλεγγύη της ΕΕ στα ζητήματα ασύλου και μετανάστευσης, η Επίτροπος εξέφρασε την ανησυχία της σχετικά με την ανθρωπιστική κατάσταση στο κέντρο κράτησης στην Αμυδαλέζα υπογραμμίζοντας πως θα παρακολουθεί την πορεία της λειτουργίας του εν λόγω κέντρου κράτησης, καθώς λειτουργεί μέσω συγχρηματοδότησης από κοινοτικούς πόρους και υπάρχει υποχρέωση τήρησης κανόνων ως προς την υποδοχή και διαχείριση των μεικτών μεταναστευτικών ροών στα σύνορα της ΕΕ. Σε συνέχεια της νέας επίσκεψης τους στην Αμυδαλέζα, στις 13 Ιουνίου 2013, οι Rebbeka Harms και Νίκος Χρυσόγελος, αφού διέγνωσαν την χειροτέρευση της συνθηκών από τον Νοέμβριο του 2012, απέστειλαν σχετικό ερώτημα στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης [31]. Είχε προηγηθεί ερώτημα του Νίκου Χρυσόγελου προς τον κύριο Δένδια μετά την παρουσίαση του εθνικού σχεδίου δράσης για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης, στην Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών του Ευρωκοινοβουλίου [32]. Το Νέο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Μετανάστευση υιοθετεί μια πιο συνολική προσέγγιση διαχείρισης των μεταναστευτικών ροών δεν έχει όμως ακόμα τεθεί σε εφαρμογή.

Ρατσιστικές επιθέσεις

Ένα από τα πλέον ανησυχητικά φαινόμενα απέναντι στο οποίο κυριαρχεί η κυβερνητική ολιγωρία είναι ο πολλαπλασιασμός των κρουσμάτων

ρατσιστικής βίας που φτάνουν και στον βαθμό της δολοφονικής επίθεσης. Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση 2013 της οργάνωσης ANTIGONH, έχουν καταγραφεί επιθέσεις, ξυλοδαρμοί, εισβολές σε σπίτια μεταναστών, ανθρωποκυνηγητά, ρατσιστικές συμπεριφορές σε θέματα υγείας, πυροβολισμοί, βιασμοί, ληστείες, μαχαιρώματα δυστυχώς ακόμα και δολοφονίες ανυποψίαστων συνανθρώπων μας μεταναστών [33]. Ο κατάλογος είναι μεγάλος και υπάρχουν στοιχεία που τοποθετούν τόσο μέλη της Χρυσής Αυγής ή/και υποστηρικτές της όσο και «όργανα της τάξης» στην θέση του θύτη, με την ανοχή και συνενοχή της πολιτείας. Οι επιθέσεις μίσους με κριτήριο το χρώμα ή την καταγωγή θυματοποιούν γηγενείς και ξένους και αυξάνουν συνολικά το αίσθημα του φόβου και την υποβάθμιση της ζωής τους μέσα σ' ένα καθεστώς ατιμωρησίας και ανομίας, ειδικά σε ορισμένες περιοχές της Αθήνας. Το Δίκτυο καταγραφής περιστατικών ρατσιστικής βίας σημειώνει «Το κυριότερο πρόβλημα εστιάζεται στην αδυναμία ή απροθυμία των διωκτικών αρχών να καταγράψουν τα περιστατικά ρατσιστικής βίας και να προβούν σε επαρκή έρευνα και συλλήψεις, ή ενίοτε ακόμα και στην αποθάρρυνση των θυμάτων ρατσιστικής βίας που στερούνται νομιμοποιητικών εγγράφων παραμονής να καταγγείλουν περιστατικά βίας στις αστυνομικές αρχές» [34].

Σε απάντηση ερώτησης ελλήνων και ξένων ευρωβουλευτών σχετικά με την άνοδο ακραίων πολιτικών δυνάμεων στην Ευρώπη, την ρατσιστική βία και τις ρατσιστικές επιθέσεις, η αρμόδια Επίτροπος Reding απάντησε πως είναι ποινικό αδίκημα ακόμα και η δημόσια υποκίνηση βίας ή μίσους που στρέφεται κατά ατόμου ή ομάδας ατόμων με βάση ρατσιστικούς διαχωρισμούς και «η ΕΕ δεσμεύεται να καταπολεμήσει αυτά τα φαινόμενα με όλα τα μέσα που παρέχουν οι Συνθήκες» [35].

Το Ευρωκοινοβούλιο υιοθέτησε σχετικό ψήφισμα με το οποίο τονίζει «ότι η μισαλλοδοξία και οι διακρίσεις όλων των ειδών δεν πρέπει ποτέ να είναι αποδεκτά φαινόμενα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καλεί την Επιτροπή, το Συμβούλιο και τα κράτη μέλη να ενισχύσουν τον αγώνα κατά των εγκλημάτων μίσους και των στάσεων και συμπεριφορών που συνιστούν διακρίσεις, ζητεί να υπάρξει μια περιεκτική στρατηγική για την καταπολέμηση των εγκλημάτων μίσους, της βίας λόγω προκατάληψης και των διακρίσεων, τονίζει τη σημασία που έχει για όλους το να είναι καλά ενημερωμένοι για τα δικαιώματά τους όσον αφορά την προστασία από εγκλήματα μίσους και καλεί τα κράτη μέλη να λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να ενθαρρύνουν την καταγγελία των εγκλημάτων μίσους και κάθε ρατσιστικού και ξενοφοβικού εγκλήματος και να εξασφαλίσουν επαρκή προστασία για τα άτομα που καταγγέλλουν εγκλήματα και για τα θύματα των ρατσιστικών και ξενοφοβικών εγκλημάτων». Ταυτόχρονα υπενθυμίζει «τα αιτήματα που έχει διατυπώσει στο παρελθόν για επανεξέταση της απόφασης-πλασίου 2008/913/ΔΕΥ του Συμβουλίου, ειδικότερα όσον αφορά εκφράσεις και πράξεις αντισημιτισμού, θρησκευτικής

μισαλλοδοξίας, αντιαθιγγανισμού, ομοφοβίας και τρανσφοβίας και ζητεί να θεσπισθούν μηχανισμοί για να καθίστανται τα εγκλήματα μίσους ορατά στην ΕΕ, εξασφαλίζοντας ότι τα αδικήματα με κίνητρο την προκατάληψη είναι αξιόποινα και ως τέτοια καταγράφονται δεόντως και τυγχάνουν αποτελεσματικής διερεύνησης, ότι στους παραβάτες ασκείται δικαστική δίωξη και επιβάλλονται ποινές και ότι στα θύματα παρέχεται η δέουσα βοήθεια, προστασία και αποζημίωση, ενθαρρύνοντας ούτως τα θύματα εγκλημάτων μίσους και τους μάρτυρες να καταγγέλλουν τα κρούσματα».

Κοινωνική Ένταξη

Στην Ελλάδα του 2013, παρατηρείται οπισθοχώρηση στις διαδικασίες κοινωνικής ένταξης, με τους ίδιους τους μετανάστες να δηλώνουν πως τα προβλήματα τους είναι πολύ μεγαλύτερα και επείγοντα από την ένταξη και την απόλαυση των συλλογικών τους δικαιωμάτων. Κι όμως, η ομαλή ένταξη των μεταναστών είναι περισσότερο από απαραίτητη για την κοινωνική συνοχή, ώστε να αποφευχθεί το φαινόμενο του αποκλεισμού. Οι βασικοί τομείς που αφορούν στην ένταξη, δηλαδή η στέγη, η εργασία, η εκπαίδευση και η υγεία πρέπει να λαμβάνονται συνολικά υπόψη στους πολιτικούς σχεδιασμούς. Δυστυχώς είναι πολλά τα παραδείγματα που φανερώνουν φοβερές αδυναμίες οργανωμένης αντιμετώπισης των παραπάνω. Οι νέες συνθήκες που στερούν την δυνατότητα εργασίας άρα και κοινωνικής ασφάλισης και ανανέωσης των αδειών παραμονής για μεγάλο αριθμό νόμιμων μεταναστών, η ανασφάλιστη εργασία παράτυπων μεταναστών, ο θεσμός του εργόσημου που πρακτικά δεν βοήθησε τους εργαζόμενους να διασφαλίσουν το δικαίωμα τους στην ασφάλιση, η απουσία συστηματικών και συνεχιζόμενων μαθημάτων εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας για τους Υπηκόους Τρίτων Χωρών αλλά και για τους πολίτες της ΕΕ σε όλη την επικράτεια και η αύξηση των νοσηλίων για τους μετανάστες που νοσηλεύονται σε ελληνικά νοσοκομεία, είναι ορισμένες μόνο από τις εξελίξεις που δυσχεραίνουν την ενταξιακή διαδικασία των μεταναστών στην Ελλάδα.

Εξαιρετικά αρνητική εξέλιξη αποτελεί η απόφαση 460/2013 της Ολομέλειας του ΣτΕ για την ιθαγένεια, η οποία έκρινε αντισυνταγματικές τις διατάξεις που επέτρεπαν την απόκτηση της ιθαγένειας από παιδιά αλλοδαπών που γεννήθηκαν στην Ελλάδα ή από παιδιά αλλοδαπών που έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς τουλάχιστον έξι τάξεις ελληνικού σχολείου σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Ν. 3838/2010.

Εξίσου αρνητική είναι και η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον έλεγχο των ευρωπαϊκών συνόρων με την χρήση νέων τεχνολογιών. Το λεγόμενο 'Smart Borders' πακέτο προτάσεων περιλαμβάνει την αμφιλεγόμενη καταχώρηση των δακτυλικών αποτυπωμάτων όλων των μη-πολιτών της ΕΕ σε κάθε είσοδο και έξοδο από την ΕΕ, καθώς και ένα

πρόγραμμα που επιτρέπει με την καταγραφή όσων ταξιδεύουν συχνά να παρακάμπτουν τις ουρές των ελέγχων ασφαλείας [36].

Σε πραγματική αναζήτηση λύσεων, όχι λαϊκίστικη εκμετάλλευση του θέματος

Ευρωπαϊκή Διάσταση

Η οποιαδήποτε απόπειρα ολοκληρωμένης προσέγγισης στο σύνθετο αυτό πρόβλημα, οφείλει να αναγνωρίσει ορισμένα βασικά στοιχεία. Κάθε κοινωνία χρειάζεται ένα σημαντικό αριθμό μεταναστών για δραστηριότητες που δεν μπορούν να καλυφθούν μόνο από το τοπικό ανθρώπινο δυναμικό. Η Γερμανία, η Βρετανία και άλλες ευρωπαϊκές χώρες χρειάζονται σημαντικό αριθμό μεταναστών για να μπορεί να διατηρείται η ποιότητα των υπηρεσιών του συστήματος υγείας τους. Αν ξαφνικά έφευγαν από αυτές τις χώρες οι νοσοκόμες και οι νοσοκόμοι που κατάγονται από άλλες χώρες, τότε πιθανά οι υπηρεσίες υγείας θα κατέρρεαν. Αλλά μήπως και στην Ελλάδα δεν θα είχαν χιλιάδες οικογένειες πρόβλημα αν ξαφνικά έφευγαν ή διώχονταν οι οικιακοί βοηθοί, οι γυναίκες που φροντίζουν ηλικιωμένους και άτομα με ειδικές ανάγκες, με δεδομένη την απουσία δομών κοινωνικής στήριξης προς αυτά τα άτομα από το ΕΣΥ; Επίσης, πόσες από τις αγροτικές δραστηριότητες θα μπορούσαν να εκτελούνται χωρίς τη βοήθεια εργατικών χεριών μεταναστών;

Σε κάποιες περιπτώσεις βέβαια, όπως στην Ελλάδα, μπορεί να ξεπεραστούν οι δυνατότητες που έχει μια χώρα στο να απορροφήσει ή να φιλοξενήσει μετανάστες. Η προοπτική αυτή αλλάζει αν το μεταναστευτικό ζήτημα εξεταστεί σε αλληλέγγυα βάση από όλες τις ευρωπαϊκές χώρες. Στόχος είναι ο απεγκλωβισμός των μεταναστών που επιβάλλει η Συνθήκη Δουβλίνο II από την Ελλάδα. Η εν λόγω Συνθήκη έχει κυριολεκτικά βουλιάξει και στην ουσία καταργηθεί από κάποια κράτη μετά την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ) του Συμβουλίου της Ευρώπης, για εξαίρεση της Ελλάδας [37]. Πιο συγκεκριμένα ζητήθηκε από όλες τις χώρες του Shengen να μην επαναπροωθούν στην Ελλάδα μετανάστες ακόμη και αν μπήκαν στην Ευρώπη διασχίζοντας τα Ελληνικά σύνορα. Βέβαια, η απόφαση του δικαστηρίου δεν είναι αρκετή για να καταργηθεί ή τροποποιηθεί η Συνθήκη Δουβλίνο II. Η αναθεώρηση του Δουβλίνο II στην ολομέλεια του Στρασβούργου (Ιούνιος 2013) δεν υπήρξε αποδοτική ως προς την καθιέρωση ενός ανθρωπιστικού χαρακτήρα στην διαχείριση των αιτημάτων ασύλου και τη διαμόρφωση ενός πρακτικά αποτελεσματικού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου, παρά τις όποιες βελτιώσεις [38].

Η Συνθήκη Δουβλίνου II εμπεριέχει και κάποιες άλλες υποχρεώσεις που οι Ευρωπαίοι δεν τηρούν, όπως αυτή της "**συνυπευθυνότητας**" (co-responsibility), που σημαίνει ότι η φύλαξη των συνόρων και η αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκύπτουν πρέπει να αφορούν όλους. Έτσι λοιπόν τα κράτη μέλη περιορίζονται στο να μοιράζονται τα οικονομικά βάρη μόνο των συνοριακών ελέγχων με κύρια πολιτική αυτή των αναγκαστικών ή εθελοντικών επιστροφών ως λύση απέναντι στο σύνθετο φαινόμενο της μετανάστευσης προς της ΕΕ. Η προσέγγιση αυτή ενισχύει την καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όπως το άρθρο 13 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, το άρθρο 12 του Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, το άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου 4 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου κ.α. Το Δουβλίνο III, δεν διορθώνει πολύ την κατάσταση, αντιθέτως εισάγει και την αξιοποίηση της βάσης δεδομένων EURODAC από τις αστυνομικές αρχές για όλους τους παράτυπα εισερχόμενους μετανάστες!^[39].

Η ευρωπαϊκή διάσταση του προβλήματος προκύπτει και από τα λεγόμενα του τέως Επιτρόπου του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα Τόμας Χάμαρπεργκ, ο οποίος δήλωσε, σχετικά με την εφαρμογή της Συνθήκης, ύστερα από σχετική απόφαση του ΕΔΑΔ για μη επαναπροώθηση αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα, ότι η παράνομη μετανάστευση πρέπει να αντιμετωπισθεί ως Ευρωπαϊκό πρόβλημα, αντί να αναλαμβάνουν ολόκληρη την ευθύνη οι χώρες που λόγω γεωγραφικής θέσης υποδέχονται πρώτες τους μετανάστες στην Ευρώπη ^[40]. Αυτό, βεβαίως, δεν αποτελεί δικαιολογία για να μην κάνει η Ελλάδα αυτά που πρέπει για την αξιοπρεπή αντιμετώπιση ανθρώπων που δεν έχουν διαπράξει κάποιο έγκλημα.

Σε αυτή τη λογική κινήθηκε και η δήλωση του Ειδικού Εισηγητή του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα των Μεταναστών Φρανσουά Κρεπτό, ο οποίος μετά την επίσκεψη που πραγματοποίησε στην Ελλάδα (25 Νοεμβρίου – 3 Δεκεμβρίου 2012) δήλωσε μεταξύ άλλων πως «*Η Ευρώπη χρειάζεται αλληλεγγύη. Η μετανάστευση δεν είναι μόνο ένα ελληνικό πρόβλημα, είναι ένα ευρωπαϊκό πρόβλημα*». Σοκαρισμένος μάλιστα από τις άθλιες συνθήκες κράτησης στα κέντρα κράτησης μεταναστών που επισκέφτηκε, διαπίστωσε κατάφωρες παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και συνεχάρη φορείς τοπικών κοινωνιών που ανέλαβαν πρωτοβουλίες φιλοξενίας και προστασίας μεταναστών αντί της απούσας πολιτείας ^[41].

Η Frontex, ως ο οργανισμός της ΕΕ αρμόδιος για την διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οφείλει να θέσει την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη βάση της δραστηριότητάς του και να ενσωματώσει στις αρμοδιότητές του τις θαλάσσιες διασώσεις. Σύμφωνα με τους νέους κανόνες που προωθεί το

Ευρωκοινοβούλιο, θα συμπεριλαμβάνεται στις αρμοδιότητες του FRONTEX η συμβολή του Οργανισμού σε έκτακτες ανάγκες ανθρωπιστικού χαρακτήρα και επιχειρήσεις διάσωσης στη θάλασσα. Με την εφαρμογή του ευρωπαϊκού συστήματος επιτήρησης συνόρων (EUROSUR) που κατέστη λειτουργικό από τις 2 Δεκεμβρίου 2013, τα μέτρα παρακολούθησης στο Αιγαίο γίνονται πιο αυστηρά. Όλη αυτή η προβλεπόμενη οργάνωση, η διαμεσολάβηση του εθνικού κέντρου συντονισμού του εκάστοτε κράτους μέλους και η ανταλλαγή πληροφοριών σχεδόν σε πραγματικό χρόνο με παράλληλη στενή διϋπηρεσιακή συνεργασία δεν παρέχουν καμία εξασφάλιση πως τα ναυάγια στο Αιγαίο θα πάψουν να υφίστανται. Η έκθεση της ΜΚΟ Proasyl, κάνει εκτενείς αναφορές για τα πολλά και συνεχιζόμενα εγκλήματα στα θαλάσσια σύνορά μας, ανάμεσά τους οι κακοποιήσεις και οι επαναπροωθήσεις μεταναστών, που όμως παραμένουν ατιμώρητα [42].

Από τα παραπάνω συνάγεται το συμπέρασμα ότι **οφείλουμε όλοι να δούμε το θέμα στην ευρωπαϊκή του διάσταση και να δημιουργήσουμε τις πολιτικές εκείνες προϋποθέσεις για να καλυφθούν οι ανάγκες πανευρωπαϊκά**. Σε κάθε περίπτωση, λόγω της διάστασης και της εκρηκτικότητας του προβλήματος, η λύση, δεν μπορεί να είναι ούτε η παθητικότητα, ούτε όμως και το άλλο άκρο, που στηρίζεται στην ξενοφοβία, στη δημιουργία ανασφάλειας σε μεγάλα τμήματα του πληθυσμού, και τελικά στην καλλιέργεια γόνιμου εδάφους για απάνθρωπες αντιλήψεις που βαθαίνουν το διχασμό στην κοινωνία.

Τι δεν μπορεί να γίνει για το μεταναστευτικό

Τι **δεν μπορεί να γίνει**, λοιπόν, παρόλο που μερικές πολιτικές δυνάμεις και ένα μέρος της κοινωνίας το προβάλλουν ως λύση καθαρά για ψηφοθηρικούς και εκλογικούς λόγους:

(α) **Στρατόπεδα-Απελάσεις**: Να μαζευτούν δηλαδή όλοι οι μετανάστες σε στρατόπεδα και να απελαθούν ή γενικότερα να εξαναγκαστούν να επιστρέψουν στις χώρες τους με κάθε τρόπο. Ακόμα και αν αγνοηθούν τα σοβαρά προβλήματα που θα δημιουργηθούν στην κοινωνία, στην εικόνα της χώρας στα διεθνή ΜΜΕ αλλά και στην ασφάλεια των Ελλήνων που ζουν σε άλλες χώρες, μια επιχείρηση απομάκρυνσης 300-700.000 ανθρώπων χωρίς τη θέλησή τους, θα απαιτούσε στην πραγματικότητα μεγάλης κλίμακας στρατιωτική κινητοποίηση και τεράστιο κόστος. Ακόμα κι αν ήταν εφικτό να αποκλειστεί η είσοδος νέων μεταναστών στην χώρα, πώς και που μπορεί να συγκεντρωθούν 100 ή 500 ή 700.000 άνθρωποι, με ποια μέσα και για ποιο διάστημα;

(β) **Κλείσιμο συνόρων:** Να κλείσουν αεροστεγώς τα σύνορα και να μην μπαίνει “ούτε κουνούπι” στην Ελλάδα. Με μήκος ακτών και συνόρων που αντιστοιχεί στο 1/3 των ακτών της Μεσογείου, είναι αδύνατο να κλείσει κάθε πέρασμα προς την Ελλάδα όσο και αν στρατιωτικοποιηθούν τα σύνορα και οι ακτές. Τι μπορεί να κάνουν ναρκωπέδια, όπλα, πολυβόλα στα σύνορα μας για να σταματήσουν ανθρώπους των οποίων απειλείται έτσι κι αλλιώς η ζωή στις χώρες προέλευσης (Πακιστάν, Αφγανιστάν, Ιράκ, Συρία, χώρες της Αφρικής), ανθρώπους των οποίων η ζωή κι αξιοπρέπεια έχουν εξευτελιστεί, ανθρώπους που έχουν βασανιστεί, κακοποιηθεί, βιαστεί, ανθρώπους που πεθαίνουν από πείνα ή έλλειψη νερού, ή που αναγκάζονται να μετακινηθούν κατά χιλιάδες εξαιτίας των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής; Ένας απελπισμένος δεν έχει να χάσει τίποτα διακινδυνεύοντας για άλλη μια φορά τη ζωή του διασχίζοντας σύνορα ή ακόμα και ναρκοθετημένες περιοχές με την ελπίδα ότι ίσως κάπου αλλού μπορεί να έχει καλύτερη ζωή. Εξάλλου τι θα κόστιζε – αν ήταν δυνατόν να επιτευχθεί – αυτή η στρατιωτικοποίηση της χώρας, ιδιαίτερα σε μια εποχή βαθιάς κρίσης, όταν παρά τη μείωση των δαπανών ο σημερινός προϋπολογισμός για την άμυνα της χώρας ξεπερνάει τα 5 δισεκατομμύρια ευρώ, χωρίς να συνυπολογίζονται τα εξοπλιστικά προγράμματα; Άλλωστε η Επίτροπος κα Cecilia Malmstrom δεν έδωσε έγκριση χρηματοδότησης ούτε για το τείχος, ούτε για τα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Αναγκαστικές επιστροφές αλλοδαπών που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες πληθυσμού ή που δεν υπάρχει διασφάλιση πως δεν κινδυνεύουν να υποστούν βασανιστήρια, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση δεν επιτρέπονται. Στο ίδιο μήκος κύματος κινήθηκε και η απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) για την μη επαναπροώθηση των αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα.

γ) **Φασιστικές Επιθέσεις:** Οι μισαλλόδοξες βίαιες και δολοφονικές επιθέσεις εναντίον αλλοδαπών, μια πρακτική που έχει υιοθετήσει η Χρυσή Αυγή και που βρίσκει βάση στήριξης στη κοινωνία, δεν θα μπορούσε ποτέ να αποτελέσει λύση. Η βία θα οδηγήσει στην γενικευμένη έξαρση της βίας και η οπισθοδρόμηση στην προστασία βασικών δικαιωμάτων ήδη οδηγεί στον εκφασισμό της κοινωνίας, με ανυπολόγιστες συνέπειες στα δημοκρατικά δικαιώματα των πολιτών, τα οποία αποκτήθηκαν με κόπο και θυσίες.

Οι λύσεις για το μεταναστευτικό δεν θα βρεθούν ούτε από άλλους ούτε σε κάποιο μελλοντικό χρόνο. Δεν υπάρχει έδαφος για μετάθεση του προβλήματος, ειδικά σήμερα που παρατηρείται η άνοδος των ακροδεξιών δυνάμεων σε πολλές χώρες της Ευρώπης, βάζοντας στο στόχαστρο μετανάστες κι άλλες ευάλωτες ομάδες ανθρώπων.

Τι μπορεί και πρέπει να γίνει για το μεταναστευτικό

Τι **μπορεί να γίνει**, προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα σύνθετα ζητήματα της μετανάστευσης, να αναδειχθούν και να αξιοποιηθούν οι θετικές πλευρές της μετανάστευσης και να διασφαλιστεί η συνύπαρξη των μεταναστών με τις τοπικές κοινωνίες:

(α) Νόμιμοι Δρόμοι Μετανάστευσης: Ένα βασικό κομμάτι του προβλήματος είναι τα παράνομα δίκτυα διακίνησης μεταναστών, η ύπαρξη των οποίων είναι σε μεγάλο βαθμό αποτέλεσμα της έλλειψης νόμιμων δρόμων μετανάστευσης. Επομένως, απαιτείται η δημιουργία νόμιμων δρόμων μετανάστευσης, όπως άλλωστε προτείνουν διεθνείς και ευρωπαϊκοί οργανισμοί, ερευνητές και επιστήμονες, σε συνδυασμό με ανάληψη από κάθε ευρωπαϊκή χώρα του ποσοστού ευθύνης που της αναλογεί. Αυτό με τη σειρά του θα συμβάλλει ώστε να αποφορτιστεί η πίεση που συγκεντρώνεται σήμερα στην Ελλάδα και στις υπόλοιπες χώρες που αποτελούν πέρασμα για την Ευρώπη, και σε ορισμένες περιοχές τους ειδικότερα.

(β) Σύστημα απόδοσης καθεστώτος ασύλου: Θα πρέπει να προχωρήσουν όλες οι προβλεπόμενες διαδικασίες του ν.3907/2011, να λειτουργεί αποτελεσματικά Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής και να ολοκληρωθούν οι διαδικασίες για τα περιφερειακά γραφεία της Υπηρεσίας Ασύλου. Το σημαντικό στοιχείο είναι ότι αποσυνδέεται η διαδικασία χορήγησης ασύλου από την αστυνομία, και τίθενται οι βάσεις για ένα οργανωμένο θεσμικό πλαίσιο που θα επιταχύνει τους ρυθμούς εξέτασης αιτημάτων ασύλου και που καθιστά τη διαδικασία πιο αξιόπιστη, με τη στελέχωση των αρμόδιων υπηρεσιών ασύλου, με εξειδικευμένο προσωπικό στη βάση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

(γ) Κέντρα πρώτης υποδοχής και διαχωρισμού: Η δημιουργία **Κέντρων Πρώτης Υποδοχής** στα σημαντικότερα περάσματα – εισόδους της χώρας σε συνδυασμό με τα προαναφερθέντα μέτρα δημιουργίας νόμιμων δρόμων μετανάστευσης και διαμόρφωσης ενός δίκαιου και αποτελεσματικού συστήματος απόδοσης καθεστώτος ασύλου σε όσους / ες πραγματικά το δικαιούνται, θα μείωνε την υπερσυγκέντρωση μεταναστών στα κέντρα των πόλεων, κυρίως της Αθήνας, και τη σύνδεση ενός μέρους των μεταναστών με παράνομα κυκλώματα Ελλήνων και μεταναστών παραβατών ή και εγκληματιών.

Στα **κέντρα διαχωρισμού** θα καταγράφονται οι εισερχόμενοι, θα συγκεντρώνονται στοιχεία για την κατάστασή τους και σε ποια κατηγορία ανήκουν (αιτούντες άσυλο, ασυνόδετοι ανήλικοι ή άλλες ευάλωτες ομάδες,

μέλη οικογένειας μεταναστών στην Ευρώπη, γνώσεις, δεξιότητες, κλπ.). Επίσης, τα κέντρα διαχωρισμού θα έχουν πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων για τις ανάγκες που υπάρχουν σε εργατικά χέρια ή διάφορες ειδικότητες τόσο στη χώρα μας όσο και σε άλλες χώρες. Με ένα τέτοιο σύστημα θα υπάρχει η δυνατότητα προσδιορισμού του αριθμού των ανθρώπων που μπορεί να φροντίσει η Ελλάδα αξιοποιώντας τα χρήματα των Ευρωπαϊκών Ταμείων, αυτών που πρέπει να υπαχθούν σε καθεστώς προστασίας ή ασύλου, αλλά και αυτών που θα επαναπατρισθούν εθελοντικά στον τόπο τους, είτε επειδή δεν έχουν δεσμούς με τη χώρα μας ή άλλη ευρωπαϊκή χώρα, αλλά ούτε μπορούν να βρουν δουλειά και να συντηρηθούν. Οι υπόλοιποι εφόσον λόγω υπερβολικού αριθμού υπερβαίνουν τη δυναμικότητα του συστήματός μας (το οποίο όμως θα πρέπει να λειτουργεί πραγματικά) θα μπορούν να προωθηθούν σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες στο πλαίσιο της αλληλεγγύης, ώστε να εξετασθεί η περίπτωση τους ατομικά χωρίς να στοιβάζονται σε τρώγλες παγιδευμένοι στη χώρα μας. Τον Μάρτιο του 2013, υπεγράφη και η συμφωνία επέκτασης της στήριξης της Ελλάδας από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Ασύλου μέχρι τον Δεκέμβριο του 2014.

(δ) Στελέχωση: Ενδυνάμωση των προβλεπόμενων επιτροπών με προσωπικό, κατάλληλα εκπαιδευμένο, που θα μπορεί να επιταχύνει τις διαδικασίες διαχωρισμού καθώς και επιμόρφωση εθελοντών που θα συνεπικουρούν τις υπηρεσίες που θα σχετίζονται με τα κέντρα πρώτης υποδοχής και διαχωρισμού και που θα χρηματοδοτείται από ευρωπαϊκά κονδύλια στο πλαίσιο των υποχρεώσεων της ΕΕ.

(ε) Ειδική αντιμετώπιση θυμάτων βασανιστηρίων: Όταν συλλαμβάνεται άτομο που δηλώνει ότι υπήρξε θύμα βασανιστηρίων πρέπει άμεσα να στέλνεται στην Μ.Κ.Ο Μετάδραση, όπου εξετάζεται και πιστοποιείται ποιος είναι και ποιος όχι θύμα βασανιστηρίων. Σε περίπτωση που ένα θύμα βασανιστηρίων συλληφθεί και μπει σε κελί παθαίνει "επιαναβίωση του συμβάντος" κάτι που βιώνεται σαν να υφίσταται βασανιστήρια εκ νέου. Συνήθως χορηγούνται ιατρικές βεβαιώσεις στα άτομα αυτά για επιβεβαίωση της κατάστασής τους. Είναι επικίνδυνος οποιοσδήποτε χειρισμός με σύλληψη, ενώ σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να γίνεται βίαια επιστροφή στη χώρα τους. Η θεσμοθέτηση και υλοποίηση ειδικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων γιατρών στο Istanbul Protocol (εγχειρίδιο του ΟΗΕ για την αναγνώριση των θυμάτων βασανιστηρίων) αποτελεί πρωταρχικό μέλημα.

(στ) Ειδική αντιμετώπιση ασυνόδευτων ανηλίκων: Απαιτείται ειδική νομοθετική ρύθμιση για την κατάργηση της πρακτικής κράτησης ασυνόδευτων παιδιών, μετανάστες ή αιτούντες άσυλο. Η κράτηση ασυνόδευτων ανηλίκων είναι απαράδεκτη και παραβιάζει σωρεία διατάξεων που αφορούν στην προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού. Κέντρα φιλοξενίας ανηλίκων είναι απαραίτητα και η μόνη αποδεκτή λύση στην

διαχείριση των ασυνόδευτων ανηλίκων.

(ζ) Εθελοντική Επιστροφή: Είναι δεδομένο πως πολλοί μετανάστες πλέον λόγω της οικονομικής εξαθλίωσης επιθυμούν να επιστρέψουν στις χώρες τους. Χρειάζονται περισσότερα κίνητρα και διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας του νέου προγράμματος Εθελοντικής Επιστροφής που υλοποιεί ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης.

Η πρακτική παράνομης επιστροφής μεταναστών και προσφύγων από τη Συρία ή το Αφγανιστάν πρέπει να σταματήσει άμεσα. Η πολιτική απώθησης που εφαρμόζει η Ελλάδα κατά παράβαση του κοινοτικού και διεθνούς δικαίου δεν λύνει το πρόβλημα, αντιθέτως καταπατά βασικά ανθρώπινα δικαιώματα και εκθέτει τη χώρα.

(η) Συνεργασία με την Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες και με όλους τους φορείς που προασπίζονται τα δικαιώματα μεταναστών και προσφύγων στο πεδίο. Μόνο μέσω της συνεχούς διαβούλευσης των φορέων διαμόρφωσης πολιτικής με το εξειδικευμένο και έμπειρο προσωπικό των παραπάνω φορέων, θα υιοθετηθούν κατάλληλες λύσεις, τόσο για τα άμεσα προβλήματα όσο και για μια μακρόχρονη διαχείριση του μεταναστευτικού.

(θ) Προώθηση ενταξιακών πολιτικών: Όπως δήλωσε και η Cecilia Malmström, η αρμόδια για τις εσωτερικές υποθέσεις Επίτροπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης *«η επιτυχής ένταξη προϋποθέτει ότι παρέχεται στους μετανάστες η ευκαιρία να συμμετέχουν πλήρως στις νέες τους κοινότητες. Η εκμάθηση της γλώσσας της χώρας υποδοχής, η πρόσβαση στην απασχόληση και την εκπαίδευση και η κοινωνικό-οικονομική αυτάρκεια αποτελούν θεμελιώδη στοιχεία για την επιτυχή ένταξη. Μέχρι σήμερα, η ένταξη των μεταναστών στην Ευρώπη δεν υπήρξε ιδιαίτερα επιτυχής. Πρέπει να καταβάλουμε όλοι περισσότερες προσπάθειες –προς όφελος των ανθρώπων που έρχονται στην Ευρώπη, αλλά και επειδή οι μετανάστες που έχουν ενταχθεί επιτυχώς αποτελούν ένα κεφάλαιο για την ΕΕ, καθώς εμπλουτίζουν τις κοινωνίες μας τόσο πολιτιστικά όσο και οικονομικά».*

(ι) Απόφαση Ευρωκοινοβουλίου / Ευρωπαϊκό Έτος Ένταξης: Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με πρόσφατο ψήφισμα του ανέδειξε τις πολλές και σημαντικές διαστάσεις της σχέσης των μεταναστών με τις τοπικές αγορές εργασίας και του ζητήματος της κοινωνικής ασφάλισης που επηρεάζουν άμεσα τα δικαιώματα των μεταναστών. Η αμοιβαιότητα της προσπάθειας ένταξης, η καταπολέμηση των διακρίσεων κατά την αναζήτηση εργασίας αλλά και στον χώρο εργασίας, η ενίσχυση των προγραμμάτων εκμάθησης της τοπικής γλώσσας, η ανάδειξη της σημασίας της γυναίκας μετανάστριας

στην ένταξη, η σημασία της μετανάστευσης εξειδικευμένου προσωπικού είναι μερικές μόνο από τις διαστάσεις που αναδεικνύονται. Οι μεταναστευτικές ροές που προσανατολίζονται στην αγορά εργασίας μπορεί να έχουν θετικές επιπτώσεις στα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης του κράτους μέλους υποδοχής, εξασφαλίζοντας εργατικό δυναμικό υψηλής εξειδίκευσης και ενισχύοντας το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα χάρη στην πολιτισμική πολυμορφία. Το ΕΚ ζητά συγκεκριμένα από τα κράτη μέλη να ενημερώνουν καλύτερα τους μετανάστες σχετικά με τις ευκαιρίες και τις προκλήσεις, τους πόρους σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, καθώς και τους οργανισμούς και φορείς που παρέχουν συνδρομή στον τομέα της αυτοαπασχόλησης. Προτείνει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να ανακηρύξει το 2016 ως Ευρωπαϊκό Έτος Ένταξης, με έμφαση στην ένταξη μέσω της εργασίας. Καλεί την επιτροπή και τα κράτη μέλη να ενισχύσουν την συνεργασία με τρίτες χώρες στον τομέα της κυκλικής μετανάστευσης. Ζητεί αμοιβαία προσέγγιση της ΕΕ όσον αφορά το συντονισμό της κοινωνικής ασφάλισης έναντι τρίτων χωρών [43]. Σύμφωνα με το ψήφισμα του ΕΚ, θα χρειαστεί να αναπτυχθούν κατάλληλα συστήματα ενημέρωσης για τους μετανάστες, ώστε να είναι σε θέση να αξιολογήσουν το κόστος και τα οφέλη της μετανάστευσης και να λάβουν την σωστή απόφαση. Η καλύτερη αξιοποίηση των μεταναστών με προσόντα θα καταστεί εφικτή μέσω της βελτίωσης της δυνατότητας αναγνώρισης προσόντων. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη πρέπει να οργανώσουν εκστρατείες πληροφόρησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο και επίπεδο κρατών μελών για να αυξηθεί η συμμετοχή των μεταναστών στη δημοκρατική ζωή και να λειτουργήσουν πλατφόρμες ανταλλαγής πληροφοριών για τις μετανάστριες.

(κ) Ιθαγένεια: Η απονομή ιθαγένειας σε όλα τα παιδιά β' γενιάς μεταναστών αλλά και σε όσους διαμένουν για μακρύ χρονικό διάστημα στη χώρα, αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση και επιστέγασμα μιας αποτελεσματικής ενταξιακής διαδικασίας. Ειδικά για τους ενήλικες και εν μέσω κρίσης, απαιτείται η αποσύνδεση της χορήγησης ή ανανέωσης άδειας διαμονή στη βάση του αριθμού των ενσήμων. Μέριμνα χρειάζεται και για την ένταξη των δικαιούχων διεθνούς προστασίας για να καταστεί αυτή λειτουργική. Η κοινωνική ένταξη, ως η ισότιμη πρόσβαση στους θεσμούς, δεν υπάρχει στην Ελλάδα του 2014.

(λ) Ρατσισμός, Χρυσή Αυγή: Δημόσια καταδίκη της μισαλλόδοξης, ρατσιστικής βίας και ρατσιστικής ρητορικής, εφαρμόζοντας ποινικές διαδικασίες και ανάλογη τιμωρία στους παραβάτες. Απαιτείται η θέσπιση ιδιώνυμου αδικήματος για τα ρατσιστικά εγκλήματα. Ενημέρωση και πληροφόρηση σχετικά με τις διακρίσεις, τις αρνητικές τους επιπτώσεις στην κοινωνία, τα δικαιώματα των μειονοτήτων και τις θετικές επιπτώσεις της διαφορετικότητας. Η αλλαγή της αντίληψης για τους μετανάστες είναι ουσιώδους σημασίας για την κοινωνική ένταξη. Η άμεση απόδοση

ανθρωπιστικού καθεστώτος στα θύματα της ρατσιστικής βίας είναι απαραίτητη για το διάστημα μέχρι να ολοκληρωθεί η εκδίκαση της κάθε υπόθεσης. Δυστυχώς, τόσο οι ελληνικές αρχές όσο και τα ΜΜΕ κάθε άλλο παρά έχουν συμβάλει στην κατανόηση του φαινομένου της μετανάστευσης αλλά και στην αναγκαιότητα και υποχρέωση προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το ακροδεξιό κόμμα της Χρυσής Αυγής έχει βρει πρόσφορο έδαφος για την μισαλλόδοξη προπαγάνδα του και έχει κατορθώσει να συγκεντρώσει ως υποστηρικτές μια σημαντική μερίδα του πληθυσμού. Αυτή η κατάσταση πρέπει να ανατραπεί.

(μ) Σε τοπικό-περιφερειακό επίπεδο, αυξημένης σημασίας είναι η διαβούλευση με τους τοπικούς φορείς, η διαμόρφωση κοινών μακροπρόθεσμων δράσεων των τοπικών και περιφερειακών θεσμών βορρά και νότου με τους φορείς της κοινωνίας των πολιτών για την ανάπτυξη και υλοποίηση στοχευμένων σχεδίων δράσης και την δημιουργία άμεσων διασυνδέσεων με τους μετανάστες. Η αναγνώριση της συμβολής της μετανάστευσης στην αναπτυξιακή διαδικασία και στην ανάπτυξη των περιφερειών, θα ενισχύσει την μάχη κατά των ανισοτήτων και την αλληλεγγύη. Τοπικές, εθνικές, ευρωπαϊκές και διεθνείς πολιτικές άρρηκτα δεμένες με την μετανάστευση, την ανάπτυξη και την κοινωνική ένταξη θα πρέπει να αποτελέσουν κοινό μακροπρόθεσμο πολιτικό όραμα.

Σύμφωνα με μια μελέτη της Επιτροπής των Περιφερειών, μια θεσμοθετημένη και ξεκάθαρα δομημένη σχέση συνεργασίας και ενημέρωσης των τοπικών/περιφερειακών αρχών με τις αρμόδιες για την ένταξη εθνικές αρχές, ειδικά στο επίπεδο της διαμόρφωσης πολιτικών ένταξης, είναι απαραίτητη. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές οφείλουν να παροτρύνουν τους μετανάστες να αυτοοργανωθούν σε ενώσεις ή άλλες ομάδες και να έχουν λόγο στα ζητήματα που τους αφορούν. Η έμφαση στην πολιτική και νομική διάσταση της ένταξης ενισχύει τον ενεργό τους ρόλο στα κοινά. Οι μέθοδοι διαβούλευσης των τοπικών φορέων με τους μετανάστες και τους υπόλοιπους φορείς της κοινωνίας των πολιτών μπορούν να πάρουν διάφορες μορφές (ημερίδες, φόρουμ, συνέδρια κτλ) [44].

(ν) Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική οφείλει να αναλάβει ουσιαστικά άμεσα και πρακτικά την ευθύνη που της αναλογεί. Η αναγνωρισμένη συνυπευθυνότητα πρέπει να γίνει πράξη με την παρουσία μεταξύ άλλων αντιπροσώπων στις πύλες εισόδου από όλα τα κράτη της Ε.Ε που θα αναλαμβάνουν την ευθύνη του προσώπου που κατευθύνεται στη χώρα τους. Απαιτούνται δίκαιες και αποτελεσματικές πολιτικές με κύριο γνώρισμα την αλληλεγγύη και τις κοινές αρχές και αξίες της Ευρώπης. Πρέπει να τηρηθούν οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αλλά και του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να τερματιστεί η μεταγωγή αιτούντων άσυλο πίσω στην Ελλάδα με

ταυτόχρονη ενίσχυση των νόμιμων οδών μετανάστευσης.

Η διάχυση καλών πρακτικών, όπως η δράση **European Testing Night** του European Grassroots Antiracist Movement σε διάφορες ευρωπαϊκές πόλεις, η οποία κατέληξε στην ενσωμάτωση της ρήτρας ισότητας στα συμβόλαια ενοικίασης ακινήτων από τον δήμο σε επιχειρηματίες, η δράση European Testing Campaign on Housing, που υλοποιήθηκε σε πέντε ευρωπαϊκές χώρες και κατέδειξε πόσο ζωντανές είναι οι διακρίσεις στην Ευρώπη και οι δράσεις του **“European Coalition of Cities against Racism”**, μπορεί να φέρει βελτίωση σε τοπικό επίπεδο, χωρίς την πολυετή αναμονή των αποφάσεων της κεντρικής διοίκησης [45-47]. Στην Ελλάδα χρειάζεται να ακολουθήσουμε το παράδειγμα των περισσότερων ευρωπαϊκών χωρών που διαθέτουν δομές οργανωμένες με τρόπο ώστε να παρέχουν σε έναν πρόσφυγα/μετανάστη υλική και νομική βοήθεια κατά την είσοδό του στη χώρα και δυνατότητα συμμετοχής σε σωρεία προγραμμάτων για την κοινωνική του ένταξη, μαθήματα γλώσσας, επαγγελματική κατάρτιση κτλ. Υποστηρικτικές δομές όπως η **Conviviale** του Βελγίου, κάνουν πραγματικότητα την οργανωμένη και ανθρωπιστική υποδοχή όλων αυτών των ανθρώπων, παρέχοντας τους την στήριξη που έχουν ανάγκη, αλλά και αξιοποιώντας με πρόσφορο τρόπο την παρουσία τους στην τοπική κοινωνία[48].

Χρηματοδότηση - Ένα νέο κοινό ταμείο για μετεγκατάσταση: Ευρωπαϊκή νομοθεσία μετά από πρόταση των Πρασίνων

Για το 2012 τα ποσά που δίνονταν στα τέσσερα ταμεία χρηματοδότησης για την Ελλάδα ήταν συνολικά 90,3εκ. ευρώ. Αναλυτικά, για το Ταμείο Εξωτερικών Συνόρων 44,8 εκατ. ευρώ, για το Ταμείο επιστροφών 37,4 εκ. και 35,5 εκ. ευρώ για το 2012 και 2013 αντίστοιχα, για το Ταμείο Προσφύγων 4 εκατ. ευρώ καθώς και για το Ταμείο Ένταξης Υπηκόων Τρίτων Χωρών 4,1 εκ. ευρώ [49].

Η χρηματοδότηση των κέντρων υποδοχής από ευρωπαϊκούς πόρους, με την προϋπόθεση της τήρησης των προδιαγραφών που θέτουν διεθνείς συμβάσεις και κανόνες θα βοηθούσε στη μείωση των προβλημάτων, αλλά και στη δημιουργία τοπικών θέσεων εργασίας σε ένα σύνολο ειδικοτήτων σε περιοχές που συχνά δεν έχουν πολλές εναλλακτικές λύσεις για απασχόληση. Επίσης, με την αξιοποίηση πόρων του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης, θα μπορούν να καλύπτονται τα έξοδα εθελοντικού επαναπατρισμού ενός σημαντικού μέρους των μεταναστών που επιθυμούν να επιστρέψουν στην πατρίδα τους. Δυστυχώς μέχρι σήμερα, ο έλεγχος της κοινοτικής χρηματοδότησης δεν είναι ενδεδειγμένος ώστε να διασφαλιστεί η ορθολογική διαχείριση, και τα χρήματα επενδύονται περισσότερο για κτίρια παρά για υπηρεσίες προς τους ανθρώπους.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ψήφισε νέα νομοθεσία με στόχο την παροχή βοήθειας στα κράτη μέλη της ΕΕ, προκειμένου να βελτιώσουν την ικανότητα και τις δυνατότητές τους σε ότι αφορά την υποδοχή προσφύγων. Η νομοθεσία, την οποία προώθησε στο ΕΚ ως συντάκτης της ο ευρωβουλευτής της Ομάδας των Πρασίνων Rui Tavares, περιλαμβάνει αλλαγές στο Ευρωπαϊκό Ταμείο για τους Πρόσφυγες, ούτως ώστε να ληφθεί υπόψη ένα νέο κοινό ταμείο για μετεγκατάσταση. Το πεδίο εφαρμογής του Ταμείου θα διευρυνθεί ώστε να υποστηριχτούν ευρύτερες ομάδες ευπαθών ανθρώπων. Στόχος της νέας νομοθεσίας είναι η μετεγκατάσταση ατόμων στην ΕΕ, στους οποίους έχει χορηγηθεί το καθεστώς πρόσφυγα σε τρίτες χώρες που δεν δύνανται να παράσχουν κατάλληλη προστασία. Τα κράτη μέλη θα λαμβάνουν χρηματοδότηση για κάθε άτομο που μετεγκαθίσταται (6.000 € για κάθε άτομο που μετεγκαθίσταται εντός έτους και 5.000 € για το δεύτερο έτος. Τα επακόλουθα χρόνια, το καθορισμένο ποσό θα ανέρχεται στα 4.000 € για κάθε άτομο που μετεγκαθίσταται) με προτεραιότητα στα παιδιά, τις γυναίκες που διατρέχουν κίνδυνο, τους ασυνόδευτους ανήλικες, τους επιζώντες βίας και βασανιστηρίων, καθώς και τα άτομα που χρήζουν επείγουσας ιατρικής περίθαλψης [50].

Επιπλέον, το Φλεβάρη του 2013 το ΕΚ έλαβε απόφαση για αύξηση του ποσοστού συγχρηματοδότησης του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσφύγων, του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επιστροφής, του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ένταξης Υπηκόων Τρίτων Χωρών και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Εξωτερικών Συνόρων για κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσχέρειες εξαιτίας της οικονομικής κρίσης [51]. Η διαχείριση βεβαία των κονδυλίων αυτών παίζει το σημαντικότερο ρόλο και η Ελλάδα οφείλει να φροντίσει να τα αξιοποιήσει στο έπακρο και με τον καλύτερο δυνατό προγραμματισμό.

Οι εξελίξεις που αφορούν τους μετανάστες στα ελληνοτουρκικά σύνορα έχουν καταστήσει σαφές στην ΕΕ πως θα πρέπει να υιοθετηθεί μια συνολική προσέγγιση που θα περιλαμβάνει την ενδυνάμωση των συνόρων και του χώρου Σένγκεν, την καλύτερη αντιστοίχιση προσόντων μεταναστών και αναγκών της χώρας υποδοχής σε εργατικό δυναμικό, την βελτίωση της διάδοσης των καλών πρακτικών της ένταξης, ένα ενισχυμένο Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου και μια καλύτερη στρατηγική προσέγγιση των σχέσεων με τρίτες χώρες ως προς την μετανάστευση [52].

Αποφάσεις της Επιτροπής Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων του Ευρωκοινοβουλίου σχετικά με τους νέους κανόνες αναφορικά με τη δράση του FRONTEX.

Το ναυάγιο της 3ης Οκτωβρίου 2013 στη Λαμπεντούζα, το πολύνεκρο ναυτικό δυστύχημα στα ανοιχτά της Μάλτας λίγες ημέρες αργότερα και ο θάνατος μεταναστών στη Λευκάδα το Νοέμβριο, στο Φαρμακονήσι αργότερα, και πολλά άλλα περιστατικά αποτελούν μέρος ενός συνεχιζόμενου δράματος που εξελίσσεται εδώ και δεκαετίες στη Μεσόγειο στην προσπάθεια ανθρώπων να ξεφύγουν από συνθήκες που απειλούν τη ζωή τους ή στην αναζήτηση μιας καλύτερης ζωής. Έχουμε πάνω από 20.000 θύματα τα τελευταία 10 χρόνια, ενώ στην θαλάσσια περιοχή μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδας έχουν χάσει τη ζωή τους μέσα σε ένα χρόνο 177 άτομα. Δεν μπορούμε να κλείνουμε τα μάτια μπροστά σε αυτές τις τραγωδίες. Χρειαζόμαστε μια κοινή ευρωπαϊκή πολιτική για την μετανάστευση με έμφαση στην κοινωνική ένταξη και στον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του ανθρωπισμού, νόμιμους δρόμους μετανάστευσης και επιμερισμό ευθυνών σε όλες τις χώρες, ώστε να μην πέφτουν όλες οι ευθύνες στις χώρες που είναι στα σύνορα.

Αναγνωρίζοντας την ανεπάρκεια του ισχύοντος συστήματος μεταναστευτικής πολιτικής και θέλοντας να αποτρέψει νέες τραγωδίες που μπορούν να αποφευχθούν, η Επιτροπή αυτή ενέκρινε στις 9 Δεκεμβρίου 2013 τους νέους κανόνες του FRONTEX, του ευρωπαϊκού οργανισμού για τη διαχείριση της επιχειρησιακής συνεργασίας στα εξωτερικά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με τους νέους κανόνες που προωθεί το Ευρωκοινοβούλιο, θα συμπεριλαμβάνεται στις αρμοδιότητες του FRONTEX η συμβολή του Οργανισμού σε έκτακτες ανάγκες ανθρωπιστικού χαρακτήρα και επιχειρήσεις διάσωσης στη θάλασσα.

«Οι Πράσινοι χαιρετίζουμε το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας, που καθορίζει τη θέση του Ευρωκοινοβουλίου κατά τις διαπραγματεύσεις με τις κυβερνήσεις, οι οποίες αναμένεται να ξεκινήσουν πριν τα Χριστούγεννα. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δίνει ισχυρό μήνυμα στις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις: Όλες οι αποστολές του FRONTEX πρέπει να διέπονται από δεσμευτικούς και καθολικά ισχύοντες κανόνες για τη διάσωση των μεταναστών που βρίσκονται σε κίνδυνο στη θάλασσα. Προκειμένου οι αρμόδιοι οργανισμοί, όπως ο FRONTEX και ο EUROSUR να μπορέσουν να ανταποκριθούν στο ρόλο αυτό, θα πρέπει να τους παραχωρηθεί η εντολή και τα μέσα. Οι εθνικές αρχές δεν επιτρέπεται να αρνούνται να διασώζουν ζωές επειδή τα κράτη μέλη δεν επιθυμούν να δεχθούν περισσότερους μετανάστες. Οι πρόσφατες τραγωδίες πρέπει να αφυπνίσουν το Συμβούλιο, το οποίο αναμένεται να καθορίσει τη θέση του στο τέλος της εβδομάδας, ώστε η δράση του FRONTEX να συμμορφωθεί με το διεθνές και ευρωπαϊκό δίκαιο. Οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις πρέπει να δεσμευτούν για την υιοθέτηση και υλοποίηση μίας ολοκληρωμένης Ευρωπαϊκής πολιτικής για τη μετανάστευση, αντί του ισχύοντος συστήματος αποτροπής με κάθε μέσο. Οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις έχουν εμποδίσει επανειλημμένα ακόμα και τις

προσπάθειες βοήθειας σε σκάφη μεταναστών που βρίσκονται σε κίνδυνο. Διαπιστώθηκε ότι τρία αλιευτικά σκάφη που βρίσκονταν κοντά στο ναυάγιο στη Λαμπεντούζα δεν προσέτρεξαν για βοήθεια, ίσως λόγω της ιταλικής νομοθεσίας που προβλέπει αυστηρές ποινές σε περίπτωση βοήθειας προς μετανάστες», δήλωσε με αφορμή εκείνη την απόφαση ο Νίκος Χρυσόγελος.

Αναλυτικά για τους νέους κανόνες για τον FRONTEX

Στα βασικά σημεία των μέτρων που προωθεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συγκαταλέγονται:

Προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και αρχή της μη επαναπροώθησης

Κατά τη διάρκεια επιχείρησης επιτήρησης των συνόρων στη θάλασσα, ενδέχεται να ανακύψει ανάγκη να παρασχεθεί συνδρομή σε πρόσωπα που βρίσκονται σε κίνδυνο. Τα κράτη μέλη και ο FRONTEX θα πρέπει να τηρούν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από το διεθνές δίκαιο, σύμφωνα με το οποίο κάθε κράτος πρέπει να απαιτεί από τον πλοίαρχο του πλοίου που φέρει τη σημαία του να παρέχει, χωρίς να θέτει σε σοβαρό κίνδυνο το πλοίο, το πλήρωμα ή τους επιβάτες, συνδρομή σε κάθε πρόσωπο που κινδυνεύει στη θάλασσα και να προβαίνει, όσο το δυνατόν ταχύτερα, στη διάσωση των προσώπων που βρίσκονται σε κίνδυνο. Η συνδρομή αυτή πρέπει να παρέχεται ανεξαρτήτως της ιθαγένειας ή του καθεστώτος των προσώπων που τη χρειάζονται ή των συνθηκών στις οποίες βρίσκονται. Η υποχρέωση διάσωσης ζώων απορρέει, όμως, και από το Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδίως από το δικαίωμα στη ζωή, την αρχή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, την απαγόρευση των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή εξευτελιστικής ποινής ή μεταχείρισης, το δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια, την αρχή της μη επαναπροώθησης, την αρχή της μη διακριτικής μεταχείρισης, το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής, το δικαίωμα ασύλου και τα δικαιώματα του παιδιού.

Μη επιβολή κυρώσεων τους διασώστες

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη θα πρέπει να καταργήσουν ή να επανεξετάσουν κάθε νομοθετική διάταξη που επιβάλλει κυρώσεις σε όσους παρέχουν βοήθεια προς μετανάστες που βρίσκονται σε κίνδυνο στη θάλασσα.

Αναφορές

[1] <http://www.chrysogelos.gr/newsite/index.php/2012-01-26-17-13-36-593/imerides/item/3585-not-retrospectively-tears-for-new-drowned-in-the-mediterranean>

[2] http://www.ecogreens-gr.org/cms/index.php?option=com_content&view=article&id=5089:-lr-&catid=11:rights&Itemid=27

[3] <http://www.chrysogelos.gr/newsite/index.php/2012-01-26-17-17-39-594/deltia-typou/item/3580-farmakonisi-euthynes>

[4] <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+WQ+E-2014-000634+0+DOC+XML+V0//EL&language=el>

[5] <http://esa.un.org/migration/index.asp?panel=1>,
<http://www.un.org/esa/population/migration/2012migrantsday-sge.pdf>

[6] <http://www.ieep.eu/publications/2013/11/impacts-of-climate-change-on-european-islands>

[7] http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics

[8] http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/immigration/index_en.htm

[9] http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-11-529_en.htm?locale=en

[10] http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-QA-13-016/EN/KS-QA-13-016-EN.PDF

[11] http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-18062013-AP/EN/3-18062013-AP-EN.PDF

[12] http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/population/data/main_tables

[13] http://irregular-migration.net/fileadmin/irregular-migration/dateien/4.Background_Information/4.5.Update_Reports/Maroukis_2012_Update_report_Greece_2.pdf

[14] http://www.astynomia.gr/images/stories//2013/statistics13/stat_allod/ethsio.JPG

[15] Πρώτη έκθεση του Αντιρατσιστικού Παρατηρητηρίου Πανεπιστήμιο Αιγαίου, 16.6.2013

<https://forum.aegean.gr/download/file.php?id=12121>

[16] Πληροφορίες σχετικά με τις κατηγορίες μεταναστών:
https://www.unhcr.gr/fileadmin/Greece/News/2012/positions/2012_Migration___Asylum_GR.pdf

[17] <http://www.ytp.gr/images/stories//2011/AVR%20Project%20Leaflet.pdf>

[18] Νέο εθελοντικό πρόγραμμα επαναπατρισμού IOM, 1.7.2013

<http://www.iom.int/cms/render/live/en/sites/iom/home/news-and-views/press-briefing-notes/pbn-2013/pbn-listing/new-voluntary-return-programme-w.html>

[19] <http://www.thepressproject.gr/article/57855/Pano-apo-20000-metanastes-efugan-apo-tin-Ellada>

[20] http://www.astynomia.gr/images/stories//2012/statistics2012/paranomhmetanastesh/ethsia/2012ethsio_allodapoi_kai_diakinhtes_ana_etos2.JPG

[21] <http://www.astynomia.gr/images/stories//2012/statistics2012/06032012-aitiseis.jpg>

[22] <http://www.astynomia.gr/images/stories//2012/statistics2012/06032012-xorigisi.jpg>

[23] <http://www.astynomia.gr/images/stories//2012/statistics2012/06032012-analysi.jpg>

[24] <http://asylum-campaign.blogspot.gr/2013/07/blog-post.html>

[25] http://www.ytp.gr/asylo.php?option=ozo_content&perform=view&id=4259&Itemid=465&lang=&lang=&lang=#nea

[26] http://www.metadrasi.org/content/torture_victims_certification

[27] <http://www.gcr.gr/index.php/el/action/gcr-projects/item/6>

[28] http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&lang=%27..%27&perform

m=view&id=24518&Itemid=1058&lang=

[29] Έκθεση του Παρατηρητηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Unwelcomed Guests, Greek Police Abuses of Migrants in Athens», Ιούνιος 2013

http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/greece0613_ForUpload.pdf

[30]<http://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=12962&LangID=E>

[31]http://www.chrysogelos.gr/index.php?option=com_k2&view=item&id=1788:amygdaleza-question&Itemid=62&lang=el

[32]http://www.chrysogelos.gr/index.php?option=com_k2&view=item&id=1782:libe-committee-european-parliament&Itemid=62&lang=el

[33]http://www.antigone.gr/files/gr/library/research-and-studies-specifically-for-greece/2013/Annual_Report_2013.pdf

[34] <http://goo.gl/7ZnUZ>

[35]http://www.chrysogelos.gr/index.php?option=com_k2&view=item&id=1605:rise-of-extremist-political-forces-in-europe&Itemid=75&lang=el

[36] <http://www.greens-efa.eu/eu-border-control-plans-9299.html>

[37] Η απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, M.S.S vs Belgium and Greece: <http://goo.gl/djp9i>

[38] <http://www.greens-efa.eu/eu-asylum-rules-10015.html>

[39] <http://www.greens-efa.eu/greensefa-round-up-10080.html>

[40] Δηλώσεις του τέως Επιτρόπου του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα Τόμας Χάμαρμπεργκ σχετικά με την εφαρμογή της Συνθήκης Δουβλίνο II:

http://www.coe.int/t/commissioner/News/2010/100901StrasbourgCourt_en.asp

http://commissioner.cws.coe.int/tiki-view_blog_post.php?postId=80&highlight=

[41]<http://www.ohchr.org/en/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=12858&LangID=E>

[42]http://www.proasyl.de/fileadmin/fm-dam/I_EU_Fluechtlingspolitik/proasyl_pushed_back_24.01.14_a4.pdf

<http://migrant.diktio.org/node/402>

[43]<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2013-0092&language=EL&ring=A7-2013-0040>

[44]http://cor.europa.eu/en/documentation/studies/Documents/survey_integration_3rd_country_nationals/survey_integration_3rd_country_nationals.pdf

[45] <http://www.scribd.com/doc/55608978/First-European-Testing-Night-EGAM-Report>

[46] <http://www.mreza-mira.net/node/3651>

[47] <http://www.eccar.info/welcome-eccar>

[48] <http://www.convivial.be/index.php?id=1&L=3>

[49]http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/financing/fundings/mapping-funds/countries/greece/index_en.htm

[50]http://www.chrysogelos.gr/index.php?option=com_k2&view=item&id=939:refugee-s-and-asylum-policy&Itemid=77&lang=el

[51]<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2013-0042+0+DOC+XML+V0//EL>

[52]<http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?reference=2011/0366%28COD%29>

Παράρτημα Ι – Στατιστικά στοιχεία (Eurostat)

Οι μετανάστες στην ΕΕ, με καταγωγή εκτός της ΕΕ υπολογίζονται για το έτος 2011 στα 1,7 εκατομμύρια, ενώ 1,3 εκατομμύρια μετανάστες που βρίσκονταν ήδη σε κάποια ευρωπαϊκή χώρα μετανάστευσαν προς άλλο κράτος μέλος. Το κράτος μέλος με το μεγαλύτερο ποσοστό μεταναστών για το 2011 είναι το Ηνωμένο Βασίλειο (566 044), και ακολουθούν η Γερμανία (489 422), η Ισπανία (457 649) και η Ιταλία (385 793). Οι τέσσερις χώρες μαζί συγκεντρώνουν το 60.3% του συνολικού πληθυσμού μεταναστών στην ΕΕ.

Η Ισπανία, το 2011, κατέγραψε το μεγαλύτερο ποσοστό μεταναστών προς άλλες χώρες (507 742). Ακολουθούν το Ηνωμένο Βασίλειο (350 703), η Γερμανία (249 045) και η Γαλλία (213 367). Δεκαέξι χώρες της Ευρώπης των 27, σημείωσαν περισσότερους εξερχόμενους παρά εισερχόμενους μετανάστες. Αντίθετα, ο αριθμός των εισερχόμενων μεταναστών υπερίσχυσε αυτού των εξερχομένων στις Βουλγαρία, Τσεχία, Ιρλανδία, Ελλάδα, Ισπανία, Πολωνία, Ρουμανία και στα τρία κράτη της Βαλτικής.

Για το ίδιο έτος, σε σχέση με τον αριθμό του γηγενούς πληθυσμού, το Λουξεμβούργο κατέγραψε τον υψηλότερο αριθμό μεταναστών (38 μετανάστες για 1000 άτομα), και ακολούθησαν η Κύπρος (26) και η Μάλτα (13). Οι περισσότεροι εξερχόμενοι μετανάστες αναφέρθηκαν στην Ιρλανδία (19 / 1000 άτομα) και στην Λιθουανία (18 / 1000 άτομα). Συνολικά για το 2011 μετανάστευσε ποσοστό ανδρών 52,1% μεγαλύτερο κατά ελάχιστο ως προς το ποσοστό των γυναικών 47,9%. Τους περισσότερους άνδρες μετανάστες υποδέχτηκε η Σλοβακία και τις γυναίκες η Κύπρος.

Στη διάρκεια του 2009, περίπου 3.000.000 άτομα μετανάστευσαν προς κάποιο από τα κράτη μέλη της ΕΕ, ενώ τουλάχιστον 1.900.000 άτομα αναφέρεται ότι μετανάστευσαν από κάποιο κράτος μέλος της ΕΕ. Με βάση τα στοιχεία, το 2009 παρατηρείται σημαντική μείωση της εισερχόμενης μετανάστευσης σε σύγκριση με το 2008. Εντούτοις, είναι δύσκολο να εκτιμηθεί ποσοτικά το μέγεθος αυτής της μείωσης, επειδή ορισμένες χώρες (συμπεριλαμβανομένης της Γερμανίας, της Αυστρίας και των Κάτω Χωρών) τροποποίησαν τους ορισμούς της έννοιας της μετανάστευσης (για παράδειγμα η εισερχόμενη μετανάστευση στη Γερμανία το 2009 ανήλθε σε 347.000, αλλά σύμφωνα με τον προηγούμενο ορισμό ο αριθμός θα ήταν υπερδιπλάσιος). Στην Ευρώπη στα μέσα του 2010 ο μεταναστευτικός πληθυσμός κυμαινόταν στα 70.000.000.

Πρέπει να σημειωθεί ότι τα αριθμητικά αυτά στοιχεία δεν αντιπροσωπεύουν τη μεταναστευτική ροή προς και από την ΕΕ συνολικά, εφόσον

περιλαμβάνουν και τις ροές μεταξύ των διαφόρων κρατών μελών της ΕΕ. Εντούτοις, πάνω από το 50% των εργαζομένων που διακινήθηκαν σε κράτη μέλη της ΕΕ, δηλαδή περίπου 1.600.000 άτομα το 2009, διέμεναν προηγουμένως μόνιμα εκτός της ΕΕ.

Ο συνολικός αριθμός μη υπηκόων (που δεν είναι δηλαδή πολίτες της χώρας μόνιμης κατοικίας) που ζούσαν στο έδαφος κράτους μέλους της ΕΕ την 1η Ιανουαρίου 2010 ήταν 32,5 εκατομμύρια, αριθμός που αντιστοιχεί σε ποσοστό 6,5 % του πληθυσμού της ΕΕ-27 (βλέπε Πίνακα 2), ενώ την 1η Ιανουαρίου 2012 έπεσε στα 20,7 εκατομμύρια, ποσοστό δηλαδή 4,1%. Στο σύνολο των μη υπηκόων που ζούσαν στην ΕΕ-27 την 1η Ιανουαρίου 2012, 13,6 εκατομμύρια άτομα, ήταν πολίτες άλλου κράτους μέλους της ΕΕ.

Σε απόλυτους αριθμούς, οι μεγαλύτεροι αριθμοί μη υπηκόων που ζουν στην ΕΕ καταγράφηκαν στη Γερμανία (7,4 εκατομμύρια την 1η Ιανουαρίου 2012 και 7,1 εκατομμύρια την 1η Ιανουαρίου 2010), στην Ισπανία (5,5 και 5,7 εκατομμύρια αντίστοιχα), στο Ηνωμένο Βασίλειο (4,8 και 4,4 εκατομμύρια αντίστοιχα), στην Ιταλία (4,8 και 4,2 εκατομμύρια αντίστοιχα) και στη Γαλλία (3,8 εκατομμύρια). Οι μη υπήκοοι και των πέντε αυτών κρατών μελών συνολικά αντιπροσωπεύουν το 77,1% του συνόλου των μη υπηκόων που ζουν στην ΕΕ-27, ελαφρώς μειωμένο από το 77,4% του 2010. Στα ίδια αυτά τα πέντε κράτη μέλη αναλογεί το 62,9 % του συνολικού πληθυσμού της ΕΕ-27. Σε σχετικούς αριθμούς, το κράτος μέλος της ΕΕ με το υψηλότερο ποσοστό μη υπηκόων ήταν το Λουξεμβούργο, αφού στις αρχές του 2010 το ποσοστό έφθανε το 43,8 % του συνολικού πληθυσμού. Η συντριπτική πλειονότητα (86,3%) των μη υπηκόων που ζουν στο Λουξεμβούργο είναι πολίτες άλλων κρατών μελών.

Οι μεγαλύτερες ομάδες νέων πολιτών στην ΕΕ, ήταν το 2011, όπως και τα προηγούμενα χρόνια, οι Μαροκινοί (64 200, που αντιστοιχεί στο 8.2 % όλων των χορηγούμενων υπηκοοτήτων) και οι Τούρκοι (48 800, ή 6.2 %). Συγκριτικά με το 2012 ο αριθμός των Μαροκινών μειώθηκε κατά 4.4 %, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για τους Τούρκους έπεσε κατά 2.0 %. Οι περισσότεροι Μαροκινοί πήραν γαλλική υπηκοότητα (32.6 %), ισπανική (22.4 %) ή Ιταλική (16.7 %), ενώ οι περισσότεροι Τούρκοι έλαβαν νέα υπηκοότητα στην Γερμανία (57.5 %) ή την Γαλλία (12.9 %).

Παράρτημα II – Συμπληρωματικές πληροφορίες

- Συνοπτικές προτάσεις: <http://www.unhcr.gr/genikes-plirofories/ellada.html?L=0>
- Αναλυτικά στατιστικά στοιχεία για το άσυλο στην ιστοσελίδα της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες: <http://www.unhcr.gr/genikes-plirofories/statistika.html>
- Γενικότερα για τη μετανάστευση (αλλά και το άσυλο) στην ιστοσελίδα της ΕΛΑΣ:
- http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=81&Itemid=73&lang=
- 10 Αλήθειες για τη μετανάστευση: <http://www.i-red.eu/resources/news-files/10-alithies.pdf>
- http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1500-Greek-border-situation-report2011_EN.pdf
- http://fra.europa.eu/en/publication/2013/fundamental-rights-europes-southern-sea-borders?_cldee=aW5mb0BhbnRpZ29uZS5ncg%3d%3d
- Λύσεις για το μεταναστευτικό: ελληνική αυτοκαταστροφή; <http://goo.gl/ordAP>
- Το blog της Ομάδας Δικαιωμάτων των Οικολόγων Πράσινων: <http://www.ecogreens-gr.org/humanrights/>
- Έκθεση του FRA σχετικά με τα θεμελιώδη δικαιώματα στα νότια σύνορα της Ευρώπης
- http://fra.europa.eu/en/publication/2013/fundamental-rights-europes-southern-sea-borders?_cldee=aW5mb0BhbnRpZ29uZS5ncg%3d%3d
- OECD Country Note – Greece
- http://www.oecd.org/migration/mig/IMO%202012_Country%20note%2

0Greece.pdf

- Έκθεση Αναφοράς του Nils Muižnieks, Επίτροπος για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα/Συμβούλιο της Ευρώπης, μετά την επίσκεψή του στην Ελλάδα (28 Ιανουαρίου-1 Φεβρουαρίου 2013), [https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CommDH\(2013\)6&Language=la nEnglish&Ver=original&BackColorInternet=B9BDEE&BackColorIntran et=FFCD4F&BackColorLogged=FFC679](https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CommDH(2013)6&Language=la nEnglish&Ver=original&BackColorInternet=B9BDEE&BackColorIntran et=FFCD4F&BackColorLogged=FFC679)
- Έκθεση Αναφοράς της Human Rights Watch, Μίσος στους Δρόμους, 10 Ιουλίου 2012, διαθέσιμο σε <http://www.hrw.org/node/108574>
- Μήνυμα της Cecilia Malmström ενάντια στην ξενοφοβία, στο πλαίσιο της εκστρατείας της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες «Και 1 θύμα ρατσιστικής βίας είναι πολύ», 15 Μαΐου 2013, <http://goo.gl/OugEK>
- Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, “Mission to Greece Report submitted by the Special Rapporteur on torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment” (Αποστολή στην Ελλάδα - Έκθεση του Ειδικού Εισηγητή του ΟΗΕ για τα Βασανιστήρια και Άλλη Σκληρή, Απάνθρωπη ή Ταπεινωτική Μεταχείριση ή Τιμωρία), Manfred Nowak, 4 Μαρτίου 2011, A/HRW/16/52/Add.4, <http://www.scribd.com/doc/50378215/Human-Rights-Council-Mission-to-Greece>
- Έκθεση «Σύνορα της Ευρώπης: Καταπατήσεις Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στα Σύνορα της Ελλάδας με την Τουρκία», Διεθνής Αμνηστία, Ιούλιος 2013, <http://goo.gl/CT3Rr>

Ομάδα των Πρασίνων ΙΕΕΣ
στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο